II

(Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 23 april 1997

om att en koncentration är förenlig med den gemensamma marknaden och med EES-avtalets funktion

(Ärende nr IV/M.754 — Anglo American Corporation/Lonrho)

(Endast den engelska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

(98/335/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

med beaktande av Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, särskilt artikel 57 i detta,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 4064/89 av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer [1], ändrad genom Anslutningsakten för Österrike, Finland och Sverige, särskilt artikel 8.2 i denna,

med beaktande av kommissionens beslut av den 16 december 1996 om att inleda ett förfarande i detta ärende,

efter att ha lämnat de berörda företagen möjlighet att lämna synpunkter på kommissionens invändningar,

med beaktande av yttrandet från Rådgivande kommitten för koncentrationer [2], och

med beaktande av följande:

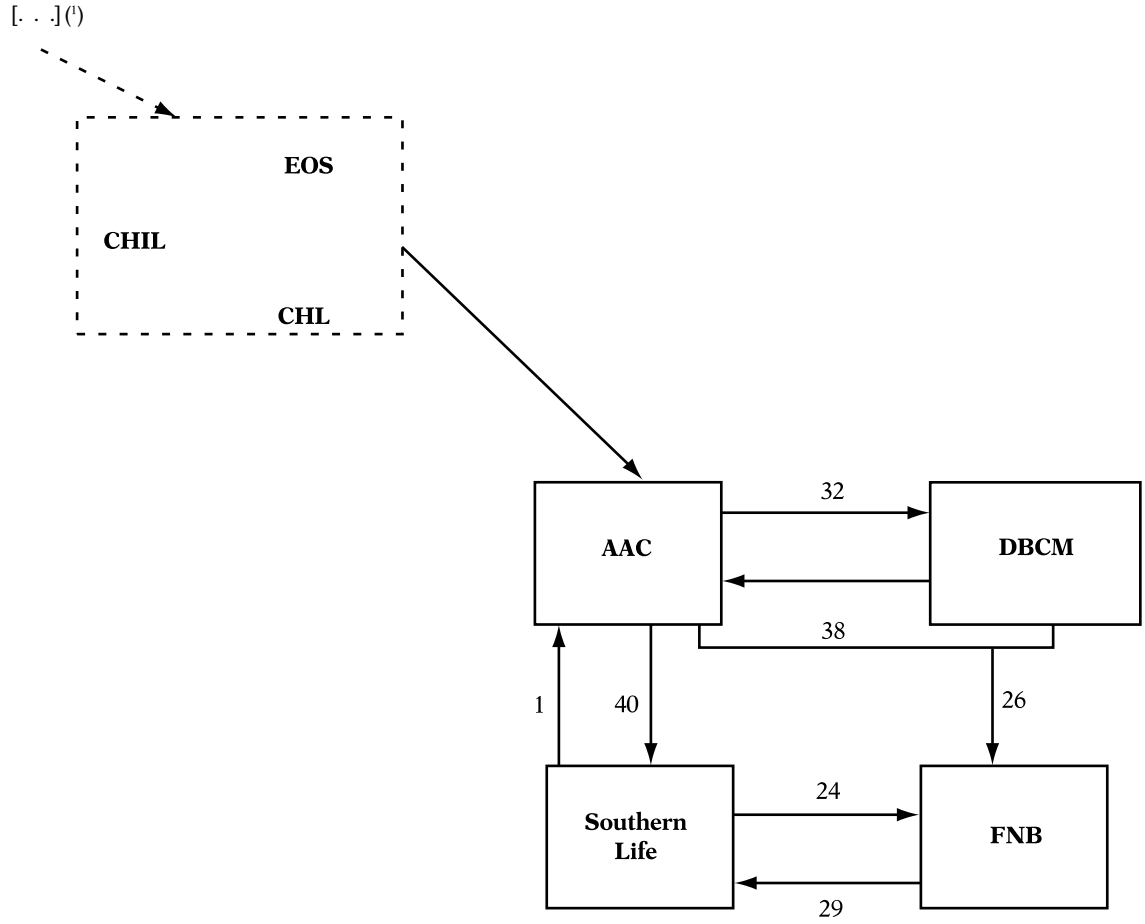
(1) Den 14 november 1996 anmälde Anglo American Corporation of South Africa Limited (AAC) sitt förvärv av 24,98 % av aktierna i Lonrho plc (Lonrho) till kommissionen.

[1] EGT L 395, 30.12.1989, s. 1. Rättad i EGT L 257, 21.9.1990, s. 13.
[2] EGT C 155, 20.5.1998, s. 27.

(2) Efter att ha undersökt anmälan kom kommissionen fram till att den anmälda transaktionen omfattas av rådets förordning (EEG) nr 4064/89 (koncentrationsförordningen), eftersom AAC genom transaktionen fick fullständig kontroll över Lonrho på det sätt som avses i artikel 3.1 b i koncentrationsförordningen. Den 16 december 1996 beslutade kommissionen att inleda ett förfarande enligt artikel 6.1 c i koncentrationsförordningen.

(3) Genom ett preliminärt beslut av den 5 december 1996 beslutade kommissionen om interimistiska åtgärder för att skjuta upp genomförandet av koncentrationen enligt artikel 7.2 i koncentrationsförordningen. Dessa interimistiska åtgärder bekräftades av kommissionen genom ett slutligt beslut enligt artikel 7.2 av den 7 februari 1997.

I. PARTERNA

A. *AAC och dess företagsgrupp*

A.1 Anglo American Corporation of South Africa Limited och De Beers Consolidated Mines Limited

(4) AAC är ett diversifierat sydafrikanskt företag som är verksamt inom gruvdrift, finansväsende, handel och industri. AAC har sitt huvudkontor i Johannesburg och företaget är börsnoterat i bl.a. Johannesburg, London, Frankfurt och Zürich. AAC bildades 1917 på initiativ av Ernest Oppenheimer, vars familj alltsedan dess har varit mycket engagerad i den löpande driften av bolaget. På ett liknande sätt har familjen Oppenheimer varit engagerad i De Beers Consolidated Mines Limited ("DBCM") sedan 1900-talets början. Dessa två företag har utgjort grundvalen för uppbyggnaden av Sydafrikas största gruvfinansieringsföretag.

(1) I den offentliggjorda versionen av detta beslut har viss information utelämnats eller ersatts av ungefärliga siffror enligt bestämmelsen i artikel 17.2 i förordning (EEG) nr 4064/89 om skyldighet att inte lämna ut uppgifter som omfattas av affärssekretess.

(5) Korsägandet mellan AAC och DBCM är betydande. Den största aktieägaren i AAC är DBCM med 38,4 %. Omvänt är AAC största aktieägare i DBCM med 32,5 %. Styrelserna i AAC och DBCM överlappar varandra i stor utsträckning, och sju av DBCM:s 15 styrelseledamöter sitter även med i AAC:s styrelse och det är samma personer som är ordförande och vice ordförande i båda företagen. I sin anmälan angav AAC att AAC:s och DBCM:s aktieinnehav i Lonrho skulle slås ihop i samband med transaktionen.

(6) Andra stora aktieägare i AAC är South African Mutual Life Assurance Society (SA Mutual) (8,9 %), och Standard Bank Nominees (Tvl) (Pty) Limited (7,5 %). Dessutom äger The Southern Life Association Limited (Southern) 1,6 % av aktierna i AAC. De övriga stora aktieägarna i DBCM är i stort sett desamma som i AAC. Sålunda äger SA Mutual och Standard Bank Nominees båda 9,4 % av DBCM:s aktier. De ytterligare företag som äger mer än 5 % av aktierna i DBCM är CMB Nominees (Pty) Limited (6,8 %) och Debswana Diamond Company (Pty) Limited (5,3 %), ett företag som indirekt gemensamt kontrolleras av AAC.

(7) AAC och DBCM har ett stort antal direkta eller indirekta dotterbolag, intressebolag och även andra investeringar i gruvföretag, finansbolag, handelsbolag och industriföretag i Sydafrika och resten av världen. Följande bedömning av AAC-koncernen är dock begränsad till en analys av de förhållanden som är av betydelse för bedömningen av ACC:s förvärv av aktier i Lonrho.

A.2 **Central Holdings Limited, Central Holdings International Limited och E. Oppenheimer & Son (Pty) Limited**

(8) Den tredje största aktieägaren i AAC är Central Holdings Limited (CHL), som äger 8 % av aktierna. CHL är ett helägt dotterbolag till Central Holdings International Limited (CHIL), ett liberianskt företag [...]. CHIL fungerar som holdingbolag [...]. Kommissionen har försökt utreda dess innehav och har fått veta att CHIL har investerat i många olika branscher. Emellertid har inga uppgifter om innehavens exakta omfattning tillhandahållits. CHIL:s styrelse består av [...] medlemmar, varav [...] även sitter med i AAC:s styrelse.

(9) AAC lämnade vid ett tillfälle in uppgifter till kommissionen i vilka man erkände att ”[...] av styrelsemedlemmarna i AAC eller DBCM] även sitter med i styrelserna i CHL, E. Oppenheimer & Son (Pty) Limited (EOS) [ett dotterbolag till CHIL] eller andra företag som kontrolleras av familjen Oppenheimer”, och att ett antal ledamöter i AAC:s och DBCM:s styrelser betalas av EOS, som, i vissa fall, får sina arvoden av AAC och DBCM.

(10) AAC har senare angivit att EOS och CHIL inte kontrolleras av familjen Oppenheimer och att ”ingen del av innehållet [i de åberopade uppgifterna] var avsett att antyda något sådant”. Med tanke på aktieinnehaven, styrelseledamotsposterna och familjen Oppenheimers traditionella närvaro i både AAC och DBCM har kommissionen genom flera frågeformulär riktade till CHIL och familjen Oppenheimer försökt att få en fullständig bild av familjen Oppenheimers förbindelser med CHIL, AAC och DBCM och ett svar på frågan huruvida familjen har möjligheter att utöva ett avgörande inflytande över dessa företag.

(11) Kommissionen har fått ofullständiga svar på de flesta av dessa frågor och kan därför endast dra slutsatsen att det inte är omöjligt att det finns ytterligare förbindelser och innehav som är av betydelse för denna bedömning. Eftersom AAC emellertid, efter att ha mottagit kommissionens uttalande enligt artikel 18 i koncentrationsförordningen, har medgivit att man på grundval av avtal kan utverka att CHIL röstar för sina aktier i Lonrho enligt AAC:s instruktioner, behöver familjen Oppenheimers fullständiga aktieinnehav inte utredas.

A.3 **The Southern Life Association Limited**

(12) Southern är ett livförsäkringsbolag som är börsnoterat i Johannesburg. I AAC:s årsrapport för 1996 beskrivs Southern som ett ”intressebolag” till AAC (vilket DBCM också är). Intressebolag definieras som ”företag i vilka koncernen har ett långsiktigt innehav av 20 – 50 % av aktiekapitalet och därigenom har möjlighet att delta i beslut som rör dessa företags finanser och drift”.

(13) AAC äger direkt 40,1 % i Southern. Dessutom utnämner AAC ordföranden samt en av de två vice ordförandena och fyra av de 17 medlemmarna av Southerns styrelse. Enligt de siffror som Southern och AAC tillhandahållit utgjorde AAC:s aktieinnehav också en klar majoritet av det totala antal aktier som ägdes av de aktieägare som var närvarande vid Southerns bolagsstämmor 1994, 1995 och 1996.

(14) AAC och DBCM har 26,1 % av aktierna och flera ledamöter i styrelsen (varav en är vice ordförande) för First National Bank Holdings Limited, som direkt äger 28,9 % av aktierna i Southern (omvänt

äger Southern direkt 24,4 % av aktierna i First National Bank). Liksom Southern beskrivs First National Bank som ett av AAC:s ”intressebolag”. Endast en ytterligare större aktieägare har definierats, nämligen First National Nominees som äger 6 % av aktierna (av vilka de flesta innehas för [. . .] räkning), men det är också känt att företaget fungerar som ett s.k. nominee company (förvaltningsbolag) för Southern. Därför har mer än 60 % av Southerns aktier direkt eller indirekt anknytning till ACC.

(15) Trots ovanstående sakförhållanden vidhåller ACC att man inte är i stånd att utverka att Southern röstar för sina aktier i Lonrho enligt ACC:s instruktioner. Kommissionen kan emellertid inte godta detta argument. I stället måste slutsatsen dras att ACC genom sitt aktieinnehav och sin närvaro i styrelsen har möjlighet att utöva avgörande inflytande över Southern. Skälen för denna slutsats förklaras mer utförligt i avsnitt II nedan.

B. *Lonrho*

(16) Lonrho är ett brittiskt företag verksamt inom gruvdrift, jordbruk, handel och fastigheter. Lonrho har sitt huvudkontor i London och är börsnoterat i London och Johannesburg.

II. TRANSAKTIONEN

(17) Transaktionen består i ACC:s och dess närstående företags förvärv av 24,13 % ([1]) av Lonrhos aktier. Transaktionen genomfördes i flera steg mellan mars och november 1996 och grundades på ett antal avtal, som beskrivs nedan. Eftersom det fanns ett samband mellan dessa steg, är det lämpligt att i denna bedömning betrakta dem som en enda transaktion.

A. *Avtalen*

(18) ACC:s första steg var att den 13 mars 1996 ingå ett avtal med Lonrhos dåvarande VD, D. Bock, och Laerstate BV (Laerstate), ett företag som kontrolleras av D. Bock. I detta avtal gick ACC med på att utverka ett köp av 45 529 447 aktier (5,81 %) i Lonrho, och som ersättning för att företaget samtyckte till detta beviljades det förhandsrätten till 143 478 260 aktier (18,32 %) i Lonrho som innehas av Laerstate.

(19) Den 13 mars 1996 togs även nästa steg, i vilket Swiss Bank Corporation genom sin Warburg-division (SBWC) köpte de 45 529 447 aktierna av Laerstate. Samma dag ingick AAC och SBCW också ett optionsavtal om alla dessa aktier. Avtalet upphävdes emellertid och ersattes av ett optionsavtal av den 15 mars 1996 om köp- och säljoptioner för 44 011 814 (5,62 %) av Lonrhos aktier. Samtidigt ingick SBCW ett liknande optionsavtal med CHIL om resten av de Lonrho-aktier banken förvärvat (1 517 633 (0,19 %). Båda optionsrätterna utnyttjades den 9 april 1996.

(20) Den 12 april 1996 ersattes den förhandsrätt AAC beviljats den 13 mars 1996 med två nya avtal mellan AAC och Laerstate/D. Bock, nämligen ett optionsavtal som gällde de 143 478 260 aktierna i Lonrho och ett tilläggsavtal som närmare beskrev villkoren för optionsrätten. Denna optionsrätt utnyttjades sedan den 7 november 1996.

(21) Av ACC:s styrelseledamöters resolutionsförslag av den 13 mars 1996 framgår skälen till att det första optionsavtalet med SBCW ersattes med två andra den 15 mars 1996. Enligt resolutionsförslaget hade det funnits ett avtal mellan AAC, CHIL och DBCM om att de skulle dela upp Lonrho-aktierna [. . .] mellan sig, varvid AAC skulle få [. . .] av aktierna, CHIL [. . .] och DBCM [. . .].

(22) Efter att ha mottagit kommissionens uttalande enligt artikel 18 i koncentrationsförordningen har AAC medgivit att man, på grundval av detta avtal, har möjlighet att påverka hur DBCM och CHIL röstar för sina aktier i Lonrho och att deras andelar av aktierna, som uppgår till 25,84 % (och utgörs av alla aktier som förvärvats till följd av avtalen och på aktiemarknaden), bör läggas ihop vid bedömningen av om transaktionen leder till en förändring av kontrollen över Lonrho.

B. *Tidigare aktieinnehav och andra transaktioner*

(23) Den 1 april 1996 förvärvade AAC tillsammans med DBCM 12 556 671 aktier (1,60 %) och CHIL 433 329 aktier (0,06 %) i Lonrho på börsen. Dessa inköp av totalt 13 miljoner aktier fördelades på samma sätt som de aktier som förvärvats enligt optionsavtalen.

(24) Före den koncentration som beskrivs ovan hade AAC, indirekt genom Southern, 13 132 218 aktier (1,68 %) ([2]) i Lonrho. Enligt vad som anförts ovan bestrider AAC att dessa aktier bör slås samman med dem som tillhör AAC, DBCM och CHIL i samband med denna bedömning.

([1]) Lonrho har emitterat sammanlagt 783 183 106 aktier (1 februari 1997).

([2]) Den 7 februari 1997 ägde Southern 12 713 718 aktier – 1,62 %.

(25) Kommissionen kan dock inte godta denna åsikt av flera skäl. För det första utgjorde AAC:s aktieinnehav i Southern (40,1 %) en tydlig majoritet av det totala antal aktier som tillhörde de aktieägare som var närvarande vid Southerns bolagsstämmor 1994, 1995 och 1996. För det andra har AAC självt, genom optionsavtalen mellan AAC och Laerstate/D. Bock av den 12 april 1996, åtagit sig att [. . .] ([1]). Slutligen har AAC inte på ett fullständigt sätt förklarat hur dess åsikter är i förenliga med dess egen beskrivning av Southern i årsrapporten som ett företag i vilket AAC har möjlighet att delta i de finansiella och driftsmässiga besluten.

C. *Slutsats*

(26) Genom transaktionen och på grundval av de avtal som beskrivs ovan har AAC, tillsammans med CHIL och DBCM, förvärvat sammanlagt 189 007 707 aktier (24,13 %) i Lonrho. Med hänsyn tagen till de aktier som Southern ägde tidigare och de som förvärvats på börsen uppgick det sammanlagda innehav av Lonrhoaktier som AAC kommer att ha möjlighet att kontrollera till 215 139 925 (27,47 %) efter transaktionen. Det är som nämndes ovan möjligt att familjen Oppenheimer, [. . .] eller CHIL äger ytterligare aktier i Lonrho. På grund av de oklara svar kommissionen fått på sina frågor kan den inte dra någon slutsats om huruvida ytterligare aktier bör läggas till denna slutsumma eller inte.

(27) Kommissionen drar därför slutsatsen att åtminstone AAC:s, DBCM:s, Southerns och CHIL:s aktieinnehav i Lonrho (27,47 %) bör läggas samman vid bedömningen av huruvida AAC i praktiken ensamt eller tillsammans med DBCM och CHIL har fått möjlighet att utöva avgörande inflytande, och därför kontroll, över Lonrho.

III. **KONCENTRATIONEN**

(28) I sin anmälan hävdade AAC att dess förvärv av aktier i Lonrho inte utgjorde en koncentration enligt koncentrationsförordningen. Det fanns två skäl till detta. För det första anförde AAC att företaget inte har möjlighet att påverka hur Southern eller CHIL röstar för sina aktier i Lonrho. Senare har AAC medgivit, och godtar nu, att man har möjlighet att få CHIL att rösta för sina aktier enligt instruktioner från AAC. Dessutom kan kommissionen enligt ovan inte godta AAC:s argument vad gäller Southern.

(29) AAC:s andra skäl grundade sig huvudsakligen på dess påstående att företaget inte kunde påverka CHIL:s eller Southerns sätt att rösta för sina aktier i Lonrho. På denna grund hävdade AAC att frågan huruvida dess förvärv av aktier i Lonrho utgör en koncentration enligt koncentrationsförordningen borde besvaras med utgångspunkt i AAC:s och DBCM:s sammanlagda andel av aktierna i Lonrho, nämligen 24,98 % (inbegripet alla de aktier som AAC och DBCM ägde då anmälan gjordes). Även om AAC nu har medgivit att den siffra som skall användas är 25,84 %, vidhåller man att detta innehav inte är tillräckligt för att AAC och dess närstående företag skall kunna utöva ett avgörande inflytande över Lonrho.

(30) Som framgår ovan anser kommissionen att frågan om huruvida transaktionen medför en förändring av kontrollen över Lonrho bör besvaras med utgångspunkt i ett sammanlagt innehav på 27,47 %. Såsom kommer att framgå nedan visar uppgifter om omröstningarna vid Lonrhos bolagsstämmor under åren 1993–1996 att ett innehav på 27,47 % skulle ha varit tillräckligt för att kontinuerligt kontrollera mer än 50 % av de avgivna rösterna. Följaktligen utgör transaktionen en koncentration enligt artikel 3 i koncentrationsförordningen.

A. *Fullständig kontroll genom en aktieägare med "kvalificerad minoritet"*

(31) I punkt 14 i kommissionens tillkännagivande om begreppet koncentration ([2]) fastställs de kriterier som avgör om en aktieägare med "kvalificerad minoritet" har fullständig kontroll. I tillkännagivandet nämns att detta kan ske exempelvis när minoritetsaktieägaren har möjlighet att uppnå en majoritet vid en bolagsstämma på grund av att de övriga aktierna är spridda på många olika aktieägare. Kommissionen har tillämpat detta synsätt i ett flertal beslut ([3]).

(32) I bilaga 1 återfinns en sammanfattning av omröstningarna vid Lonrhos bolagsstämmor under perioden 1993–1996. Det framgår att ett innehav av 27,47 % av aktierna skulle ha inneburit en majoritet av de avgivna rösterna vid alla dessa

([1]) De möjligheter AAC fått genom avtal i kombination med andra faktorer ger stöd för slutsatsen.

([2]) EGT C 385, 31.12.1994, s. 5.

([3]) IV/M.025 – Arjomari-Prioux SA/Wiggins Teape Appleton plc; IV/M.343 – Société Générale de Belgique/Générale de Banque; IV/M.613 – Jefferson Smurfit Group PLC/Munksjö AB; IV/M.731 Kvaerner/Trafalgar.

stämmor med undantag för bolagsstämman 1995. Det framgår även att de röster som har utnyttjats vid bolagsstämmorna under de tre senaste åren motsvarar mindre än 55 % av aktiekapitalet, utom vid den stämma som gällde den omstridda frågan om utnämningen av R. W. Rowland till ordförande, då de avgivna rösterna representerade 63 % av aktiekapitalet.

(33) AAC har hävdat att den enda tillförlitliga metoden att pröva hur mycket inflytande en aktieägare har är att se på omröstningar i omstridda frågor. Därför är förslaget att utnämna R. W. Rowland till ordförande i Lonrho enligt AAC det lämpligaste sättet att pröva om AAC kommer att kunna kontrollera Lonrho. AAC drar därför slutsatsen att man inte kontrollerar Lonrho.

(34) Avslaget på förslaget att utnämna R. W. Rowland till ordförande i Lonrho är ett undantagsfall som inte är relevant för bedömningen av kontrollen över företaget och följaktligen inte kan anses ge en hänvisning om framtida röstningsmönster. Förslaget var ytterst ovanligt av två skäl. För det första gällde det inte en affärspolitisk fråga, eftersom R. W. Rowland inte skulle ha tillhört ledningen och ordförandeskapet därför i första hand var att betrakta som en hederspost. För det andra hade styrelsen först stött förslaget men beslutade senare, efter att ha fått R. W. Rowland att lämna styrelsen, att rekommendera aktieägarna att rösta mot förslaget. Följaktligen röstades förslaget ned på förslag av styrelsen med 29,5 % för och 33,4 % mot. Den största aktieägaren vid det tillfället var den då nytillsatte VD:n D. Bock, som ägde 18,6 % av Lonrhos aktier. D. Bock var enligt avtal skyldig att rösta för förslaget, men efter kontroversen kom D. Bock och Lonrhos styrelse enhälligt överens om att rekommendera aktieägarna att rösta mot förslaget. Enligt kommissionen visar denna rekommendation och den därpå följande omröstningen om förslaget vilket inflytande den störste aktieägaren har på Lonrhos styrelse.

(35) AAC har även hävdat att Lonrhos aktieägare i allt större utsträckning utgörs av institutioner och att andelen av det totala antalet aktier som representeras vid bolagsstämmorna därför kommer att fortsätta att öka. Detta skulle innebära att AAC:s framtida aktieinnehav inte skulle komma att representera mer än 50 % av de avgivna rösterna. Enligt kommissionen är det möjligt att andelen institutionella aktieägare har ökat under de tre senaste åren. I motsats till vad AAC hävdar finns det emellertid inte någon tydlig tendens vad gäller antalet representerade aktier vid Lonrhos bolagsstämmor [1]. Därför kan inte slutsatsen dras att andelen aktier som är representerade vid bolagsstämmorna under de närmaste åren kommer att skilja sig avsevärt från den andel som varit representerad under de senaste åren.

(36) Dessutom hävdade AAC i sitt svar på kommissionens meddelande enligt artikel 18 (svaret), att konvertibla obligationer har utfärdats som förfaller 2004 och 2006 och som potentiellt representerar 57 590 096 aktier (7,4 % av det nuvarande aktiekapitalet). Genom dessa obligationer kan AAC:s aktieinnehav spädas ut ytterligare, eftersom AAC inte äger några. Omräkningskursen är emellertid runt 196 pence per aktie, medan den nuvarande aktiekursen endast är runt 140 pence per aktie. Det är osäkert om aktiekursen kommer att stiga i framtiden, men på kort sikt förefaller det inte att finnas några skäl att konvertera dessa obligationer till aktier. I vilket fall som helst skulle AAC kunna anpassa sitt aktieinnehav genom att köpa aktier på marknaden.

(37) Slutligen har AAC anfört att Lonrhos styrelse skulle kunna motstå eventuella försök från AAC:s sida att utse en majoritet av styrelsen genom att samla stöd från institutionella investerare, andra aktieägare och finanspressen. I praktiken skulle dock styrelsen befinna sig i en svår situation om den skulle gå emot AAC, eftersom den skulle behöva stöd från ett stort antal aktieägare som den sedan skulle vara beroende av för fortsatt stöd. Detta stöd är inget som företaget skulle kunna räkna med, eftersom även sammansättningen av de institutionella aktieägarna som grupp kan förändras ganska mycket på kort tid. De institutionella aktieägarna har över 1 miljon aktier och mellan juli 1996 och februari 1997 minskade den andel dessa aktier utgjorde marginellt från 46,3 % till 44,9 %. Av större betydelse är den dramatiska förändringen av sammansättningen av de institutionella aktieägarna som grupp. De brittiska institutionella aktieägarna minskade sitt innehav från 30,6 % till 17,5 %, medan de amerikanska institutionella aktieägarnas innehav ökade från 5,4 % till 15,3 %. Lonrhos styrelse skulle behöva ta hänsyn till instabiliteten i

[1] 1993 var 43 % av aktierna representerade. Denna siffra sjönk till 37,4 % år 1994 och var 38,3 % år 1995. Andelen ökade till 62,9 % vid den omstridda stämman 1995, men sjönk sedan till 48,9 % vid den extra bolagsstämman i samband med koncentrationen av Gencors och Lonrhos platinaverksamheter 1995. Vid 1996 års bolagsstämma var andelen 51,5 % och vid den extra bolagsstämman 1996 i samband med avyttrandet av Metropole Hotels ökade den till 54,9 %. Det finnns ingen tydlig tendens.

de institutionella aktieägarnas innehav varje gång den behövde stöd av aktieägarna. Det framgår tydligt av aktieägarstrukturen att styrelsen i praktiken skulle vara beroende av AAC:s stöd. Med andra ord skulle AAC utgöra ett stabiliserande inslag i aktieägarstrukturen och därigenom vara en garanti för att företaget skulle kunna följa en viss strategi och riktning.

(38) Till följd av ovanstående, och enligt tidigare kommissionsbeslut, kan slutsatsen dras att AAC har fått möjlighet att utöva avgörande inflytande, och därför kontroll, över Lonrho. Denna slutsats får stöd av följande tre faktorer:

— *De övriga stora aktieägarnas ställning i Lonrho:* Den näst största aktieägaren i Lonrho är SA Mutual med 3,0 % av aktierna. Det bör påpekas att SA Mutual äger 8,9 % av aktierna i AAC, 9,4 % av aktierna i DBCM och 8,5 % av aktierna i Anglo American Platinum Corporation Limited och dess dotterbolag (Amplats). Därför kan företaget inte väntas rösta emot AAC:s intressen.

AAC hävdar i svaret, s. 24, punkt 71, att påståendet är ogrundat, att det inte finns några som helst belägg för det och att styrelsen i SA Mutual kommer att rösta på ett sätt som tillvaratar intressena hos dess medlemmar, som är försäkringstagare, samt hos det ömsesidiga försäkringsbolaget som helhet, och inte på det sätt som AAC önskar eller förväntar sig. Kommissionen anser att det väsentliga inte är huruvida SA Mutual skulle rösta som AAC vill, utan om SA Mutual skulle ha ett ekonomiskt intresse av att stödja AAC. Detta är utan tvekan fallet, eftersom det gynnar SA Mutual, i egenskap av aktieägare i AAC, DBCM och Amplats, att stödja AAC:s affärspolitik beträffande Lonrho.

SA Mutuals aktieinnehav i AAC, DBCM och Amplats leder därför till att AAC och SA Mutual har gemensamma affärsintressen vad gäller deras innehav i Lonrho. Följaktligen gör SA Mutuals aktieinnehav det ännu mindre troligt att AAC skulle röstas omkull vid bolagsstämmor i framtiden.

— *Industriellt ledarskap:* AAC är det enda industri- eller gruvföretag som har ett betydande aktieinnehav i Lonrho.

AAC har hävdat (svaret, s. 24, punkt 71) att detta inte är en relevant faktor och att AAC endast har möjlighet att utöva inflytande genom sitt aktieinnehav eller genom sin representation i styrelsen.

Enligt kommissionens åsikt kan AAC rent formellt påverka Lonrho antingen genom sitt aktieinnehav eller genom sin närvaro i styrelsen. Enligt diskussionen ovan anser kommissionen att ett företags möjlighet att utöva avgörande inflytande genom ett aktieinnehav är tillräcklig för att det skall kunna anses utöva ett avgörande inflytande.

Det faktum att AAC är det enda industri- eller gruvföretag som har ett väsentligt aktieinnehav i Lonrho ökar AAC:s makt över Lonrho, eftersom det ökar dess inflytande över styrelsen. Genom att utse personer som T.C.A Wadeson, teknisk direktör på AAC, till Lonrhos styrelse kommer AAC att ha mycket goda möjligheter att påverka Lonrhos strategi och riktning. Detta gäller i särskilt hög grad gruvtillgångarna. Ingen av de institutionella aktieägarna skulle ha sådana möjligheter. Snarare kan de institutionella aktieägarna väntas stödja förslag från styrelsen som utarbetats med hjälp av de högt kvalificerade direktörerna från AAC. Med andra ord kommer AAC inte ens att behöva utse en majoritet av styrelsen för att få ett starkt inflytande över styrelsens beslut, helt enkelt därför att det är det enda större industri- och gruvföretaget.

Vidare har AAC anfört att styrelsen enligt lag alltid måste handla på det sätt som bäst tillgodoser företagets och aktieägarnas intressen i stort, oavsett påtryckningar från betydande minoritetsaktieägare (svaret, s. 13, punkt 33). Frågan är emellertid inte huruvida styrelsen kommer att uppfylla sina skyldigheter enligt lagen, utan ur konkurrenspolitisk synvinkel snarare om AAC:s närvaro i Lonrhos styrelse kommer att ha konkurrenshämmande verkningar på marknaden. Det bör noteras att en konkurrenshämmande verkan på marknaden generellt sett till och med skulle kunna väntas vara fördelaktig för Lonrhos aktieägare (men skadlig för konsumenterna). Om AAC skulle utnyttja sitt inflytande över styrelsen, skulle det därför säkert inte nödvändigtvis innebära att styrelseledamöterna skulle bryta mot lagen.

— *Styrelseledamöternas innehav:* Lonrhos styrelseledamöter, som tillsammans äger 0,12 % av aktierna i företaget, kan inte väntas rösta mot AAC i dess egenskap av största aktieägare. AAC hävdade att påståendet helt enkelt var fel och att var och en av de ledamöter i Lonrhos styrelse som äger aktier i företaget skulle komma att rösta i sitt eget personliga intresse, men med hänsyn tagen till sin ställning och sitt ansvar som styrelseledamot (svaret, s. 25, punkt 71).

Vid förhöret i ärendet den 26 februari 1997 sade Lonrho att dess styrelse fattar beslut med enhällighet. Under sådana omständigheter kan Lonrhos styrelseledamöter endast väntas rösta för sina aktier enligt styrelsens rekommendation. Vid beslut som skulle kunna ge upphov till en konflikt mellan styrelsen och AAC skulle varje styrelseledamot dessutom behöva ta hänsyn till sin egen ställning, särskilt gentemot AAC. Under sådana förhållanden väntas Lonrhos styrelseledamöter inte rösta mot AAC i dess egenskap av största aktieägare.

(39) Slutsatsen blir att de röster AAC avger vid Lonrhos bolagsstämmor kommer att garantera AAC ett avgörande inflytande över Lonrho. Dessutom kommer de tre ytterligare faktorer som beskrivs ovan att förstärka AAC:s kontroll över Lonrho.

B. *Avgörande inflytande enligt ”London-reglerna”*

(40) AAC påpekade i svaret att kommissionen inte kan hänvisa till tillkännagivandet om begreppet koncentration för att avvika från det grundläggande koncentrationsbegrepp som fastställs i artikel 3.3 i koncentrationsförordningen. Därför anser AAC att frågan om huruvida ett avgörande inflytande utövas måste undersökas i sitt rätta ekonomiska och juridiska sammanhang (svaret, s. 12, punkt 29). I detta syfte undersöker AAC något som företaget kallar ”London-reglerna”, varmed avses den rättsliga ram inom vilken företag som är börsnoterade i Förenade kungariket regleras. Framför allt undersöker AAC begreppet kontroll enligt de brittiska reglerna om företagsförvärv (Take-over Code), styrelsens ställning och aktieägarnas roll i börsnoterade företag och vilket inflytande rekommendationer från styrelsen har på aktieägarna.

— *Begreppet kontroll enligt de brittiska reglerna om företagsförvärv:* I de brittiska reglerna om företagsförvärv anges att om en aktieägare har förvärvat mer än 30 % av aktierna i ett börsnoterat företag, är denne skyldig att lämna ett allmänt bud på företaget. Detta tröskelvärde har inte uppnåtts i den aktuella transaktionen och därför har enligt AAC inget förvärv ägt rum.

Detta argument kan inte godtas, eftersom tröskelvärdet på 30 % inte har något med bedömningen av kontroll enligt koncentrationsförordningen att göra, och det inte heller är nödvändigt för en aktieägare att lämna ett allmänt bud på företaget för att få kontroll över det på det sätt som avses i koncentrationsförordningen. Tröskelvärdet på 30 % i de brittiska reglerna om företagsförvärv kommer därför inte att beaktas mera.

— *Styrelsen:* Enligt AAC är det enligt London-reglerna styrelsen i ett börsnoterat företag som har ansvar för att fastställa företagets strategi, riktning och ledning.

— *Aktieägarna:* Enligt AAC har aktieägarna endast begränsat inflytande vid fastställandet av företagets strategi och riktning. I allmänhet möts aktieägarna endast en gång om året, och stämman gäller då rutinärenden såsom mottagande och godkännande av verksamhetsberättelsen och årsredovisningen, val av styrelseledamöter osv.

— *Inflytandet av styrelsens rekommendationer:* Slutligen hävdar AAC att aktieägarna enligt London-reglerna i hög grad påverkas av styrelsens rekommendationer beträffande alla förslag, och att det är mycket ovanligt att aktieägarna förkastar ett förslag som har styrelsens stöd.

(41) Kommissionen medger att Lonrhos styrelse förr spelade en avgörande roll när företagets strategi och riktning fastställdes. Aktieägarnas roll har varit begränsad till bolagsstämmorna. Vid dessa har styrelsens rekommendationer alltid följts av aktieägarna. Så var exempelvis också fallet 1995 vid det ovan nämnda omtvistade förslaget att utnämna R. W. Rowland till ordförande i Lonrho. Under senare år har de största aktieägarna, antingen R. W. Rowland eller D. Bock, själva suttit med i Lonrhos styrelse och dessutom fungerat som VD. Med andra ord var rekommendationer från styrelsen lika med rekommendationer från den största aktieägaren. Därför kan man lika gärna säga att Lonrhos aktieägare hittills alltid har följt den största aktieägaren.

C. *Inflytande över Lonrhos platinadivision (LPD)*

(42) AAC har anfört att dess intressen i Lonrho kommer att ge ”lite inflytande över LPD, antingen genom dess styrelserepresentant eller dess aktieinnehav [i Lonrho]”. AAC grundar huvudsakligen detta argument på det faktum att företaget anser att LPD:s styrelse agerar oberoende av Lonrho. Dessutom betonar AAC att man inte har några planer vad gäller LPD.

(43) Kommissionen är medveten om att Lonrho har investerat i andra tillgångar som kan vara av intresse för AAC (t.ex. guld och kol), men har ändå svårt att se att AAC inte skulle ha något intresse av att samordna LPD:s affärsverksamhet med sin egen platinaverksamhet. Det spelar emellertid ingen roll för den här bedömningen om AAC har några planer för LPD eller inte. Av betydelse är att Lonrho har 73 % av aktierna i LPD och därför kontrollerar divisionen på det sätt som avses i artikel 3 i koncentrationsförordningen, samt att AAC:s, DBCM:s och CHIL:s förvärv av 24,13 % av aktierna i Lonrho ger AAC strukturella förutsättningar att utöva avgörande inflytande över LPD.

D. *Slutsats*

(44) Därför är det klart att AAC skulle ha möjlighet att utöva avgörande inflytande över Lonrho. För det första är AAC, enligt diskussionen ovan, den avgjort största aktieägaren med en andel på 27,47 % av aktierna och väntas stå för över 50 % av rösterna vid bolagsstämmorna. Dessutom kan SA Mutual inte väntas rösta för sitt treprocentiga aktieinnehav på ett sätt som strider mot AAC:s intressen, vilket förstärker AAC:s ställning. Slutligen ökar de två ytterligare faktorer som nämndes ovan AAC:s makt över Lonrho och därmed AAC:s möjligheter att utöva avgörande inflytande över Lonrhos styrelse.

(45) Sammanfattningsvis erkänner kommissionen den rättsliga ram inom vilken företag som är börsnoterade i Förenade kungariket kontrolleras. Enligt kommissionens åsikt återspeglar dess analys, som diskuterades ovan i avsnittet ”Fullständig kontroll genom en aktieägare med ’kvalificerad minoritet’”, helt och hållet denna rättsliga ram. Följaktligen utgör transaktionen en koncentration på det sätt som avses i artikel 3 i koncentrationsförordningen.

IV. GEMENSKAPSDIMENSIONEN

(46) I huvudsak är AAC ett holdingbolag och större delen av företagets intäkter härrör från dess investeringar. Man har således ingen egen omsättning och för heller inte den typ av räkenskaper som skulle kunna ge upphov till sådana siffror. Trots detta har AAC i anmälan angivit vissa bolag (Anglo American Coal Corporation, Anglo American Industrial Corporation, Anglo American Properties och Elandsrand Gold Mining Company) som man kontrollerar på det sätt som avses i artikel 3 i koncentrationsförordningen. Dessa företags sammanlagda omsättning i hela världen överstiger 5 miljarder ecu och deras omsättning inom gemenskapen i dess helhet överstiger 250 miljoner ecu.

(47) Av Lonrhos årsredovisning för det räkenskapsår som avslutades den 30 september 1995 framgår att företagets totala omsättning i hela världen uppgick till 2,6 miljarder ecu och att försäljningen i Förenade kungariket och Europa svarade för 1,4 miljarder ecu.

(48) Mot bakgrund av ovanstående siffror och mot bakgrund av att varken AAC eller Lonrho uppnår mer än två tredjedelar av sin försäljning i en och samma medlemsstat har slutsatsen dragits att transaktionen har en gemenskapsdimension.

V. RELEVANTA MARKNADER

A. *Relevanta produktmarknader*

A.1 Platinagruppens metaller

(49) AAC har angivit fyra områden där dess verksamhet sammanfaller med Lonrhos. Dessa verksamhetsområden är kol, guld, socker och Platinagruppens metaller. Kommissionen anser att transaktionens inverkan på verksamheten inom kolområdet inte omfattas av koncentrationsförordningen, utan att den i tillämpliga delar skall bedömas enligt artikel 66 i EKSG-fördraget. På motsvarande sätt anser kommissionen inte att överlappningarna inom guld- och sockerproduktion påverkar marknaden på det sätt som beskrivs i bilagan till kommissionens förordning (EG) nr 3384/94 av den 21 december 1994 om anmälningar, tidsfrister och förhör enligt rådets förordning (EEG) nr 4064/89 om kontroll av företagskoncentrationer ([1]). Följaktligen diskuteras de inte vidare nedan.

(50) AAC har angivit att de berörda marknaderna i detta ärende är produktion av Platinagruppens metaller från antingen primära källor eller genom återvinning. Den malmkropp som innehåller platinagruppens metaller återfinns främst i Sydafrika och Ryssland. Återvinning av platinagruppens metaller sker från förbrukade bilkatalysatorer. Det finns ingen teknisk eller fysisk skillnad mellan metaller som erhålls från primära källor och metaller som erhålls genom återvinning. Kommissionen har redan i detalj diskuterat marknaderna för platinagruppens metaller i sitt tidigare beslut i ärende IV/M.619 — Gencor/Lonrho ([2]).

(51) Inom platinagruppen återfinns sex metaller, nämligen platina, palladium, rodium, iridium, osmium och rutenium. De har många olika användningsområden, bl.a.

([1]) EGT L 377, 31.12.1994, s. 1.
([2]) EGT L 11, 14.1.1997, s. 30.

— smycken,
— katalytiska avgasrenare till bilar,
— allmänt som katalysator inom industrin,
— elektronisk utrustning och elektroniska komponenter,
— tandvård, och
— investeringsobjekt.

(52) Den totala världsomspännande försäljningen av platinagruppens metaller uppgick år 1995 till omkring 2,4 miljarder ecu. Platina är den viktigaste (64 % av försäljningen) och mest använda av metallerna i platinagruppen (och har därför fått ge namn åt hela gruppen). Till platinagruppens viktigaste metaller hör också palladium och rodium med 29 % respektive 6 % av försäljningen. De resterande tre metallerna inom platinagruppen (iridium, osmium och rutenium) är av mindre ekonomisk betydelse och de svarar tillsammans för mindre än 1 % av den totala försäljningen av platinagruppens metaller. De används vanligen i platina- eller palladiumlegeringar. Dessutom har var och en av dem ett litet antal särskilda tillämpningsområden, där de används på grund av sina speciella fysiska eller kemiska egenskaper.

(53) I nedanstående tabell ([1]) visas (i tusental troy uns) de huvudsakliga användningsområdena för de tre viktigaste metallerna inom platinagruppen år 1996.

	Platina	Palladium	Rodium
Bilkatalysatorer	1 820 (37 %)	2 270 (36 %)	405 (87 %)
Industri	1 065 (21 %)		61 (13 %)
Smycken	1 840 (37 %)		
Investeringsobjekt	235 (5 %)		
Elektronik		1 310 (21 %)	
Tandvård		2 120 (34 %)	
Övrigt		545 (9 %)	
Summa efterfrågan i västvärlden	4 960 (100 %)	6 245 (100 %)	466 (100 %)

Obs: Därutöver såldes ungefär 180 000 uns platina från västvärlden till Kina.

(54) I ärende nr IV/M.619 — Gencor/Lonrho drog kommissionen slutsatsen att platina, palladium, rodium, iridium, osmium och rutenium var för sig utgjorde en separat relevant produktmarknad. Nedan förklaras varför den slutsatsen anses gälla även i detta ärende.

A.2 **Platina**

i) Huvudsaklig användning av platina

(55) Som framgår av tabellen ovan är de huvudsakliga användningsområdena för platina i bilkatalysatorer (37 %), industrin (21 %) och smycken (37 %), medan återstoden säljs för investeringsändamål. För alla dessa ändamål kan platina endast i begränsad utsträckning ersättas med andra metaller.

(56) *Bilkatalysatorer* som baseras på platina, palladium och/eller rodium har utvecklats för att eliminera de tre farligaste gaser som släpps ut från motorfordon, nämligen koloxid (CO), kväveoxider (NOx) och oförbrända kolväten (HC). Bilkatalysatorer används för att omvandla dessa skadliga gaser till mindre skadliga beståndsdelar (koldioxid, kväve och vatten).

(57) Platina är den mest aktiva av de tre metallerna när det gäller att omvandla CO och HC och den påverkas minst av bly och svavel i bränslet och fungerar bra vid låga temperaturer. Den gör dock inte att NOx minskar på ett effektivt sätt (en uppgift som rodium klarar mycket bra). Palladium har viss förmåga att omvandla CO och HC och att minska NOx, men kan lätt förorenas och blir långsamt verksam. Därför fungerar platina, palladium och rodium på olika sätt i den katalytiska omvandling som krävs i bilkatalysatorer för att ta bort de skadliga beståndsdelarna.

(58) Platina, palladium och rodium används i olika proportioner och sammansättningar i bilkatalysatorer. Den huvudsakliga bestämningsfaktorn vid val av metaller och deras proportion i blandningen är inte kostnaden för platinagruppens metaller, utan uppnåendet av den katalytiska rening som krävs i lagstiftningen. Blandningarna varierar också med faktorer som motorstorlek, bränsle (bensin eller diesel), eftersträvad verkningsgrad, fordonets massa och den konstruktion och teknik som tillverkaren använt. Bilkatalysatorer bestående av exempelvis platina/palladium/rodium eller platina/rodium

([1]) Johnson Matthey Platinum 1996 Interim Review.

eller rentav enbart av platina förekommer på marknaden. Platina, palladium och rodium kan endast i begränsad utsträckning ersätta varandra i bilkatalysatorer. På grund av att de kompletterar varandra används platina, palladium och rodium oftast tillsammans vid konstruktion av bilkatalysatorer.

(59) När olika metaller i platinagruppen byts ut mot varandra vid hopsättning av bilkatalysatorer måste hänsyn tas till det faktum att förändringar sker långsamt och ofta innebär ledtider på flera år. Sådana ändringar är dessutom kostsamma och kräver betydande insatser i forskning och utveckling samt tester för att säkerställa att den nya katalysatorn uppfyller de allt strängare miljöbestämmelserna. Det står alltså helt klart att biltillverkarnas omställningskostnader går långt utöver kostnaden för de olika metaller ur platinagruppen som är inblandade. Detta innebär ytterligare en inskränkning av de redan begränsade möjligheterna till byte mellan olika metaller ur platinagruppen för användning i bilkatalysatorer. Slutligen bör man hålla i minnet att dieselmotorer, med dagens teknik, måste förses med avgasrenare av platina.

(60) I sin anmälan anger AAC att det finns en aktuell trend som innebär att man byter ut platina mot palladium i vissa bilkatalysatorsystem. Enligt AAC är orsaken till denna trend tekniska prestanda snarare än prishänsyn, eftersom motortillverkare har reagerat på allt hårdare krav på avgasrening (s. 17 i anmälan). Detta har bekräftats av kommissionens undersökning. Denna trend kan inte tas till intäkt för att platina och palladium kan ersättas med varandra och därför skulle utgöra delar av samma relevanta produktmarknad, eftersom man byter ut platina mot palladium på grund av teknisk utveckling och inte på grund av prisförändringar. Med andra ord föranleds inte denna trend av att t.ex. platinapriset stiger med 10 %, utan av att palladium har visat sig fungera bättre i den aktuella bilkatalysatorn.

(61) Sammanfattningsvis kan tekniska framsteg påverka hur platinagruppens metaller används i bilkatalysatorer. Det finns emellertid ingen utbytbarhet mellan platinagruppens metaller vid prisförändringar. Trots att användningen av palladium har ökat i förhållande till platina kommer marknadens efterfrågan på platina att bestå, eftersom platina kommer att fortsätta att vara den viktigaste beståndsdelen i bilkatalysatorer.

(62) *Användning inom industrin*

Platina har ett brett användningsområde inom industrin, till exempel som katalytiska nät vid tillverkning av salpetersyra till gödningsmedel, och inom glasindustrin som använder utrustning gjord av legeringar av platina och rodium som används i de mycket korrosiva driftsmiljöer som krävs vid tillverkning av LCD-glas av mycket hög kvalitet (som används till data- och TV-skärmar). Det går inte att ersätta platina inom sådana användningsområden i industrin.

(63) *Smycken*

Platina är den enda av platinagruppens metaller som används vid smycketillverkning. Det är också den mest kostbara av alla ädelmetaller och särskilt är platinasmycken dyrare än guldsmycken. Detta beror på att platina har högre kostnad per enhet, har en högre renhetsgrad än guld vid användning i smycken och på att platina är hårdare att bearbeta än guld.

(64) Efterfrågan på platina till smycken domineras av den japanska marknaden. Mer än 80 % av den globala efterfrågan på platina till smycken härrörde år 1995 från japanska konsumenter. De unika egenskaper som den japanska marknaden för smycken uppvisar har därför en betydande påverkan på efterfrågan på platina och följaktligen särskilt på frågan om guld kan ersätta platina i någon större utsträckning. Som redogörs för nedan är guld ingen ersättning för platina på den japanska marknaden för smycken.

(65) Skälen till den höga konsumtionen av platinasmycken i Japan är historiska. För det första fäster den japanska kulturen stort värde vid renhet och platina uppfyller detta krav eftersom dess standard för renhet är 99,95 % och eftersom den förefaller vara vit. För det andra var importen av guld till Japan strängt kontrollerad i många år (fram till år 1973) och därför växte en tradition med platinasmycken fram. Slutligen har yenen varit mycket stark i förhållande till USA-dollarn under de senaste åren (platinapriset sätts alltid i USA-dollar) och detta har hållit uppe efterfrågan på platina och andra ädelmetaller såsom guld.

(66) Kommissionen har undersökt detaljhandelsdata för att kunna uppskatta den nuvarande marknadspositionen för platina i förhållande till guld i Japan. År 1995 såldes i Japan 35,2 miljoner smycken av platina, guld eller kombinationer av guld och platina. Mätt i sålda enheter utgjorde platina 23 % av de sålda smyckena (men 57 % av det totala försäljningsvärdet) medan guld utgjorde 71 % av antalet sålda enheter (men 36 % av värdet). Återstoden utgjordes av smycken tillverkade av kombinationen platina/guld.

(67) Platina används huvudsakligen för produktion av mer kostbara smycken, dvs. sådana som innehåller ädelstenar. Mätt i försäljningsvärde utgjorde platinasmycken 63 % av försäljningen av smycken med ädelsten år 1995. Omvänt utgjorde guldsmycken med sten endast 31 % av försäljningen och kombinationen platina/guld återstoden.

(68) Platina är det övervägande förstahandsvalet för ringar i Japan. Under 1995 var 98 % av alla förlovningsringar, 74 % av alla vigselringar och 66 % av övriga ringar gjorda av platina. Sålunda var endast 2 % av alla förlovningsringar gjorda av antingen guld eller en kombination av platina och guld och i likhet med detta var endast 5 % av vigselringarna gjorda av guld och 19 % av en kombination av platina och guld. Platinans mycket stora popularitet jämfört med guld och kombinationer av platina och guld i ringar har varit ganska oförändrad under de senaste åren på grund av de unika omständigheter som påverkar konsumtionsmönstret för smycken i Japan. Däremot används platina i mindre grad för andra typer av smycken. Mätt i försäljningsvärde stod platina för 47 % av de berlocker, 37 % av de halsband och 25 % av de örhängen som såldes i Japan under 1995.

(69) Därför förefaller guld och platina inte vara utbytbara i smycken eftersom de används i helt olika typer av smycken.

(70) Den betydande skillnaden i prisnivåerna för guld och platinasmycken på den japanska marknaden kan också tyda på att guld och platina inte i någon större utsträckning är utbytbara mot varandra vad avser smycken. Ännu viktigare är att uppskattningarna av priselasticiteten för den japanska efterfrågan på platina i smycken bekräftar att platina inte är utsatt för någon större konkurrens från andra metaller.

(71) För att göra denna uppskattning av priselasticiteten för den japanska efterfrågan på platina i smycken krävdes en ekonometrisk uppskattning. Kommissionen beställde en studie som omfattade perioden 1975–1995 och som behandlade de faktorer som påverkar priset på platina (se avsnitt ii) nedan), där priselasticiteten för den japanska efterfrågan på platina i smycken uppskattades till 0,6, dvs. oelastisk (absolutvärdet är mindre än 1) ([1]).

(72) Inelastisk efterfrågan tyder på låg substituerbarhet. Mot bakgrund av uppgifterna ovan kan man dra slutsatsen att efterfrågan på platina i smycken därför inte är utsatt för stark konkurrens från andra ädelmetaller på den japanska marknaden. Som framgår av ovanstående diskussion är detta helt i överensstämmelse med den ställning platina har i förhållande till guld på den japanska smyckemarknaden.

(73) *Efterfrågan från investerare*

Platina säljs som en investering till enskilda personer och företag (främst i Japan), till exempel i form av platinatackor, och en sådan efterfrågan från investerare kan vara spekulativ. Platina har dock inte samma ställning som guld som historiskt sett har använts som betalningsmedel. Därför återspeglar efterfrågan på platina från investerare den bakomliggande användningen av platina i bilkatalysatorer, inom industrin och i smycken, eftersom det är inom dessa användningsområden som platina har ett värde. Dessutom finns inga bevis som pekar på att ackumulerade lager av sådana tackor och mynt återinträder på platinamarknaden. Detta påvisas i "Platinum 1995 Interim Review" och "Platinum 1996 Interim Review" från Johnson Mattey, som visar förändring i efterfrågan under endast ett år (1986) och då enbart för en enda typ av tacka.

(74) *Slutsats*

Det finns i praktiken inga substitut för platina inom dess huvudsakliga användningsområden som är bilkatalysatorer, industriprocesser och smycken. Denna slutsats bekräftas av en analys av de faktorer som påverkar platinapriset.

ii) Faktorer som påverkar platinapriset

(75) Kommissionen anser att det är de grundläggande faktorerna för utbud och efterfrågan på platina för användning i smycken, i bilkatalysatorer och inom industrin som på ett avgörande sätt påverkar platinapriset. Det är främst dessa grundläggande faktorer och inte andra element som spekulation, som på sikt bestämmer priset på metallen.

(76) *Iakttagelser från "Metals Analysis Outlook".*

För att fastställa de grundläggande faktorerna för utbud och efterfrågan som påverkar priset försökte kommissionen finna de viktigaste faktorerna som har påverkat priserna under perioden 1990–1995 genom att studera utdrag ur tidskriften "Metals Analysis Outlook", i vilken utvecklingen på marknaden förutspås per kvartal. Enligt dessa dokument fann man att de viktigaste faktorerna är

— prognoser för produktionen i Sydafrika, utvidgning eller tillfällig stängning av schakt,
— hur mycket platina som återvinns,
— storleken på Almaz försäljning på den ryska statens vägnar, prognostiserad utifrån produktionen av nickel och lagrens storlek,
— inköp av bilkatalysatorer och efterfrågan på bilar,
— efterfrågan på smycken i Japan, ekonomiska förhållanden i det landet och växelkursen mellan yen och USA-dollar, och
— malmlager under bearbetning.

(77) De faktorer som räknas upp ovan visar att platinapriset påverkas av grundläggande faktorer för utbud av och efterfrågan på platina.

(78) *Kommissionens studie om faktorer som påverkar förändringar av platinapriset.*

Syftet med kommissionens studie var att, om möjligt, fastställa de viktigaste faktorer som, påverkar platinapriset. De viktigaste slutsatserna från studien är följande:

([1]) Detta betyder att om priset ökar med t.ex. 10 %, kommer efterfrågan att minska med mindre än 10 %. Under sådana förhållanden ökar de totala försäljningsintäktema, trots att försäljningen minskar.

a) På kort sikt är platinapriset statistiskt korrelerat med priset på guld, om än inte med nödvändighet på lång sikt (i punkt 80 visas att förhållandet är falskt), men platinapriset påverkas också av de grundläggande faktorerna för utbud och efterfrågan inom platinaindustrin.

b) Det är inte möjligt att fastställa något signifikant samband mellan priset på platina och de mest betydande makroekonomiska indikatorerna, inte heller mellan priset på guld och de mest betydande makroekonomiska indikatorerna (inflation, räntesatser, växelkurser och ekonomisk tillväxt).

c) Futuresmarknaden för platina är först och främst en terminsmarknad och uppvisar normalt inte många spekulativa inslag. På lång sikt kommer därför de grundläggande faktorerna att vara avgörande för prissättningen.

d) Efterfrågan på platina är prisokänslig (se avsnitt iii) nedan).

e) Trots att marknaden för platina volymmässigt är mindre och dessutom mer lättrörlig än marknaden för guld finns det inga belägg för överdriven spekulation. Till skillnad från guld finns det endast begränsade lager av platina som kan tillfredsställa periodiska toppar i efterfrågan från investerare.

(79) Genom studien bekräftas därför att marknaden för platina är en marknad med få spekulativa inslag och att grundläggande faktorer för utbud och efterfrågan är viktiga för platinapriset.

(80) *Priskorrelationen mellan platina, guld, silver, rodium och palladium är falsk.*

Även om priserna på ädelmetaller som guld och platina i hög grad är korrelerade så innebär inte en hög korrelation i sig ett orsakssamband. Ekonomiska prisserier är ofta icke-stationära (dvs. de har en trend) och är därför automatiskt korrelerade. Kommissionen har därför genomfört en utförligare analys av korrelationen mellan priset på platina, guld, silver, rodium och palladium.

(81) Kommissionen gjorde en kointegrationsanalys av dataserien för priset på platina, rodium och palladium samt för priset på guld och silver. Kointegrationsanalys är en ekonometrisk metod med vilken man kan undersöka om det finns ett systematiskt jämviktsförhållande (eller långsiktigt förhållande) mellan två eller fler tidsserier av data. Analysresultaten visar att dataserien inte tyder på att det finns något jämviktsförhållande (eller långsiktigt förhållande) mellan prisnivåerna för platina, rodium, palladium, guld respektive silver och inte heller för någon delmängd av dessa metaller. Denna ekonometriska analys av metallpriser visar att priset på platina, rodium, palladium, guld och silver på lång sikt tenderar att variera oberoende av varandra, vilket bekräftar åsikten att platina, rodium, palladium, silver och guld är separata relevanta produktmarknader.

(82) *Slutsats.*

En analys av de faktorer som påverkar platinapriset visar att platinapriset över tiden påverkas av de grundläggande faktorerna för utbud av och efterfrågan på platina, såsom efterfrågan för användning i bilkatalysatorer, industriella processer och smycken. Platinapriset kan på kort sikt påverkas av spekulation i ädelmetaller såsom guld, men på lång sikt påverkas inte platinapriset av priset på andra ädelmetaller.

iii) Efterfrågan på platina är prisokänslig

(83) Den andel av efterfrågan på platina som industriella processer och bilkatalysatorer står för är prisokänslig och har troligen en priselasticitet nära noll, eftersom det praktiskt taget inte finns någon ersättning för platina inom dessa användningsområden om priset skulle öka med ett litet men märkbart belopp. Efterfrågan på smycken på den japanska marknaden befanns i ovannämnda studie vara prisokänslig med en elasticitet på −0,6. Eftersom bilkatalysatorer och industriella processer stod för cirka 55 % av marknaden och den japanska marknaden för smycken för cirka 30 % år 1995 innebär detta att priselasticiteten för 85 % av den globala platinamarknaden är mycket oelastisk. Återstående 15 % av efterfrågan utgörs av smycken utanför Japan (5 %) och investeringar (10 %). Efterfrågan på marknaden för smycken utanför Japan har troligen en begränsad priselasticitet, eftersom platinasmycken är en speciell produkt i det översta marknadssegmentet. Dessutom har efterfrågan från investerare endast begränsade

effekter på den totala priselasticiteten. Man kan därför sluta sig till att priselasticiteten för marknaden som helhet är oelastisk (absolutvärdet är mindre, än 1).

(84) En priselasticitet som är mindre än 1 innebär att substitutionselasticiteten med andra metaller är ännu mindre, dvs. att konkurrensen från andra metaller inte är särskilt stor. En låg priselasticitet för efterfrågan tyder därför på att platina utgör en separat relevant produktmarknad.

(85) Det är givetvis enbart inom nuvarande prisintervall som efterfrågan på platina är prisokänslig. Detta innebär till exempel att en förändring i prisnivån på 10 % skulle vara möjlig utan att någon betydande substitution börjar äga rum. Kommissionen inser dock att man inte kan utesluta att platina i betydande utsträckning skulle kunna ersättas med andra metaller, dock med vissa ledtider, om priset till exempel skulle öka med 100 % eller mer. Detta var fallet när priset på rodium ökade från 300 USA-dollar till 7 000 USA-dollar per uns i början av 1990-talet. När priset steg med mer än 2 000 % startade rodiumköparna utvecklingsprojekt i syfte att hitta substitut. Resultatet var att man slutade använda rodium i många sammanhang. Sådana extrema prisökningar är emellertid inte de lämpligaste bedömningsgrunderna vid definition av relevant produktmarknad.

iv) Slutsats

(86) I sin anmälan har AAC angivit att det på senare tid funnits en trend att byta ut platina mot palladium i vissa system för bilkatalysatorer, att platina kan ersättas med andra ädelmetaller i smycken och att den som investeringsobjekt möter konkurrens från alla övriga investeringsalternativ. Kommissionen instämmer i att dessa förhållanden råder. På grundval av ovanstående analys drar kommissionen dock slutsatsen att dessa förhållanden inte är tillräckliga för att man skall kunna betrakta till exempel platina, guld och palladium som delar av samma relevanta produktmarknad. Kommissionen vidhåller snarare sin slutsats från ärende nr IV/M.619 — Gencor/Lonrho att platina utgör en separat relevant produktmarknad som är åtskild från produktmarknaderna för guld och platina.

A.3 **Palladium**

(87) Palladium används huvudsakligen för industriella ändamål. Endast 4 % (200 000 uns) av den årliga efterfrågan på palladium används till smycken som en legering med platina eller som ett icke allergiframkallande medel som gör guld vitare. Palladium är framförallt inte någon ersättning för platina i smycken.

(88) Palladium används ofta i bilkatalysatorer och katalysatorer inom oljeraffineringsindustrin och inom kemisk industri, till exempel för att minska förlusterna av platina och rodium under omvandlingen av ammoniak till salpetersyra. Palladium är även ett strategiskt viktigt råmaterial i elektroniska komponenter, särskilt i de komponenter som innehåller palladium som är kända som keramiska kondensatorer av flerskiktstyp (MLCC). Dessa komponenter används ofta inom elektronik- och telekommunikationsutrustning. Till exempel innehåller en enda mobiltelefon ungefär hundra keramiska kondensatorer av flerskiktstyp.

(89) Palladium förekommer i samma malmkroppar som platina och produceras, om än med hjälp av en annan raffineringsprocess, av samma företag som producerar platina.

(90) Som framgår av diskussionen ovan om platina varierar priset på palladium oberoende av priset på de andra metallerna i platinagruppen samt av priset på guld och silver (avsnitt V.A.2 ii)). Kommissionen har därför kommit till slutsatsen att palladium utgör en separat relevant produktmarknad.

A.4 **Rodium**

(91) Rodium används huvudsakligen i bilar. Rodium förekommer i samma malmkroppar som platina och produceras, om än med hjälp av en annan raffineringsprocess, av samma företag som producerar platina. Som framgår av diskussionen ovan om platina varierar priset på rodium oberoende av priset på de andra metallerna i platinagruppen samt av priset på guld och silver (avsnitt V.A.2 ii)). Det finns inga substitut (avsnitt V.A.2 i)). Därför är priselasticiteten inom det nuvarande prisintervallet nästan noll. Kommissionen har därför kommit till slutsatsen att rodium utgör en separat relevant produktmarknad.

A.5 **Rutenium, iridium och osmium**

(92) De återstående tre metallerna i platinagruppen (iridium, osmium och rutenium) är av mindre affärsmässig betydelse och används normalt i legeringar med platina eller palladium.

(93) Det finns inga substitut för dessa metaller och mot bakgrund av offentliga prisuppgifter förefaller deras pris att utvecklas oberoende av andra metaller. Därför förefaller var och en av de tre metallerna att utgöra separata relevanta produktmarknader.

B. ***Relevant geografisk marknad***

(94) Platinagruppens metaller är fungibla tillgångar som lätt kan transporteras; de raffineras till samma renhetsstandarder i hela världen och kan snabbt säljas och köpas utan tullhinder. I ärende nr IV/M.619 — Gencor/Lonrho fann man att marknaderna för platinagruppens metaller var globala. Den slutsatsen vidhålls i detta ärende.

B.1 **Platina och palladium**

(95) Platina och palladium säljs över hela världen antingen enligt långfristiga kontrakt eller på metallmarknaden. Priset på platina och palladium som köps enligt långfristiga kontrakt är kopplat till ett marknadsprisindex och fastställs i allmänhet på månadsbasis av de genomsnittliga dagliga noteringarna på börserna under månaden före leveransmånaden. Priset uttrycks i USA-dollar per troy uns gross.

(96) De viktigaste metallbörserna för platina och palladium är London Platinum and Palladium Market (LPPM), New York Mercantile Exchange (NYMEX) och Tokyo Commodity Exchange for Industry (TOCOM). Det finns väldefinierade krav för både platina och palladium som bestämmer den form, vikt, renhet och de stämplar som varje metall skall ha för att få handlas på metallbörserna. Producenterna måste vara erkända som "Good Delivery"-producenter eller "Good Delivery"-tillverkare innan deras varor godkänns för handel på marknaden. Det finns ett antal producenter som har erkänts enligt detta avtal.

(97) LPPM-marknaden är den enda spotmarknaden av de tre, medan NYMEX och TOCOM båda är futuresmarknader, varav NYMEX är den viktigaste. Dessa metallbörser fungerar dock som en del av samma integrerade globala marknad för platina och palladium. Handlarna är regelbundet aktiva på alla tre marknader samtidigt, till exempel genom att de handlar på LPPM-spotmarknaden för faktisk leverans medan de terminssäkrar positionen på futuresmarknaden i New York.

(98) Metallbörserna är i praktiken sammanlänkade med varandra. Det finns därför en global geografisk marknad med ett världsmarknadspris som uttrycks i USA-dollar per troy uns för både platina och palladium. I sin anmälan håller AAC med om att marknaderna för platina och palladium verkligen är globala. AAC har lämnat data om sina leveranser till Europa, men erkänner att på grund av att platinagruppens metaller är fungibla tillgångar kan man inte utgå ifrån att metaller som levereras till Europa verkligen används eller konsumeras där. Omvänt kan metaller som levereras någon annanstans användas i Europa.

B.2 **Rodium, iridium, osmium och rutenium**

(99) Marknaderna för rodium, iridium, osmium och rutenium är mindre välutvecklade. Dessa metaller handlas dock internationellt till offentliga priser angivna i USA-dollar per troy uns. På grund av den globala handeln med och marknadsprissättningen för rodium, iridium, osmium och rutenium är således de relevanta geografiska marknaderna för dessa metaller globala. Enligt anmälan håller AAC med om att marknaden för rodium verkligen är global, medan deras data beträffande iridium, osmium och rutenium inte räcker för att ta ställning till denna fråga.

VI. FÖRENLIGHET MED DEN GEMENSAMMA MARKNADEN OCH EES-AVTALET

(100) Kommissionen drar slutsatsen att transaktionen kommer att skapa en dominerande ställning på marknaderna för platina och rodium. Vad gäller palladium tycks den ryska producenten vara dominerande och den föreliggande transaktionen tycks inte påverka denna ställning. Dessutom varken skapas eller förstärks någon dominerande ställning på marknaderna för iridium och rutenium. Beträffande osmium finns ingen överlappning mellan parternas verksamhet, eftersom Lonrho inte framställer denna metall. Följaktligen utvärderas endast marknaderna för platina och rodium nedan.

A. *Tillgångar av metaller ur platinagruppen*

Dokumenterade och troliga reserver och befintliga gruvor för primära metaller ur platinagruppen

(101) Platinagruppens metaller förekommer naturligt i samma malmkropp. De förekommer ofta tillsammans med ferrometaller (järn, nickel, koppar, krom och kobolt) till följd av geologiska processer. Fördelningen mellan de olika metallerna i malmkropparna varierar beroende på geografiskt område. Exempelvis innehåller platinagruppens malm i Sydafrika större andel platina än motsvarande malm i andra områden. I Ryssland innehåller malmen däremot mest palladium, vilket förklarar varför Ryssland för närvarande levererar merparten av världens palladium.

(102) Platinagruppens metaller utvinns i huvudsak i två områden: Bushveldkomplexet i Sydafrika och Noril'sk-fyndigheten i norra Sibirien. Bushveldkomplexet i Sydafrika är det enda större område där malm bryts enbart på grund av att den innehåller metaller ur platinagruppen. Vid Noril'sk-fyndigheten i norra Sibirien utvinns platinagruppens metaller som en biprodukt till nickel. Mindre

fyndigheter av platinagruppens metaller finns i åtskilliga länder, men i de flesta fall är det inte lönsamt att bryta malmen. De viktigaste fyndigheterna där malm bryts utanför Bushveldkomplexet och Noril'sk-fyndigheten återfinns i östra Sibirien, i USA (Stillwater) och i Canada (Inco). Enligt officiella uppgifter om reserver från European Minerals Yearbook svarar Bushveldkomplexet för 89 % av världens reserver av metaller ur platinagruppen och Ryssland för omkring 10 %, som en biprodukt vid utvinning av nickel.

Nya gruvbrytningsprojekt

(103) Den enda sannolika nya källan för platinagruppens metaller är Hartleygruvan i Zimbabwe, som ägs av de australiensiska företagen BHP och Delta Gold. Denna gruva kommer dock endast att spela en obetydlig roll vad gäller volym på marknaderna för platinagruppens metaller.

Återvinning av platinagruppens metaller

(104) Återvinning förväntas endast ha begränsad inverkan på platinamarknaden inom överskådlig framtid. Återvinning sker på två sätt:

a) *I slutna kretslopp:* när platinagruppens metaller används i katalysatorer i industrin och när metallerna behöver regenereras efter att de har varit i drift en viss tid. Metallen legoraffineras och således byter den inte ägare genom återvinningen. Små förluster (omkring 2 %) förekommer i processen. De återvunna metallerna kommer aldrig ut på marknaden. Marknaden påverkas endast genom att dessa små förluster måste ersättas.

b) *Återvinning av skrot:* bilkatalysatorer är den utan jämförelse viktigaste tillgången i form av skrot vad gäller platinagruppens metaller. Enligt beräkningar från Johnson Matthey har denna metod på senare år gett följande återvunna volymer (i troy uns):

	1994	1995	1996
Platina	310 000	335 000	370 000
Palladium	105 000	115 000	135 000
Rodium	36 000	39 000	47 000

För var och en av metallerna platina, palladium och rodium utgjorde den återvunna mängden år 1996 omkring 8 %, 2 % respektive 10 % av det totala utbudet.

De återvunna volymerna av platinagruppens metaller har ökat under de senaste 20 åren, men den absoluta andelen av det totala utbudet av metallerna har förblivit låg. Detta är fallet trots att man antagit miljöskyddslagstiftning i olika länder. Inte ens 1996 uppgick den volym av platina, palladium och rodium som återvanns från bilkatalysatorer till mer än ca 13 % av den totala förbrukningen av platinagruppens metaller för användning i bilkatalysatorer. Denna andel var i, omkring 20 % i både Japan och Nordamerika, där miljöskyddslagstiftningen har tillämpats under längre tid.

Det finns åtskilliga anledningar till den låga nivån på återvinningen: Begagnade bilar skrotas inte nödvändigtvis, utan exporteras ofta (till Afrika och Östeuropa från EES och till Mexico från USA); man har uppskattat att exporten har minskat tillgången på förbrukade bilkatalysatorer i Europa med 50 %; på skrotupplagen monterar man inte bort bilkatalysatorerna och bilarna, inklusive katalysatorerna, har längre livstid än man ursprungligen förutsåg. Dessutom är återvinningen tids- och kostnadskrävande. Tidskrävande är den eftersom det kan ta flera månader från insamlandet av katalysatorer från skrotupplag tills de omvandlas till platinagruppens metaller; kostnadskrävande är den eftersom system för insamling måste upprättas och kapital investeras i smältanläggningar och anläggningar för raffinering av ädelmetaller. Följaktligen är den finansiella behållningen begränsad för den som bedriver återvinning och med tanke på att primärproducenter återvinner förbrukade bilkatalysatorer och därmed driver upp deras pris är det tveksamt hur länge oberoende återvinningsföretag kommer att fortsätta vara verksamma.

Trots dessa fakta uppskattar man inom branschen att återvunna metaller ur platinagruppen på lång sikt kan komma att svara för upp till två tredjedelar av den totala efterfrågan på bilkatalysatorer. Den nivån kan uppnås genom allt hårdare miljölagstiftning och större producentansvar för produktionen som helhet. Mot bakgrund av erfarenheter från Nordamerika är det inte sannolikt att detta kommer att ske inom de närmaste fem åren.

Slutsats

(105) Baserat på ovanstående kommer primära metaller ur platinagruppen i huvudsak att fortsätta att komma från kända reserver i Sydafrika och Ryssland och ur bilkatalysatorer återvunna metaller ur platinagruppen kommer endast att utgöra ett begränsat utbudstillskott. Dessa förhållanden förväntas inte ändras inom överskådlig framtid.

B. *Platina*

Parternas marknadsställning

(106) AAC har direkt eller indirekt kontroll över Anglo American Platinum Corporation Limited och dess närstående bolag, nämligen Rustenburg Platinum Holdings Limited ("Rusplats"), Potgietersrust Platinums Limited ("PP Rust") and Lebowa Platinum Mines Limited ("Lebowa"). Dessa fyra företag går under samlingsbeteckningen Amplats. AAC och DBCM äger direkt 43,6 % av aktierna i Anglo

American Platinum Corporation Limited och indirekt ungefär 1,5 %. De övriga större aktieägarna i Anglo American Platinum Corporation Limited är Standard Bank Nominees (Tvl) (Pty) Limited och SA Mutual, vilka också har betydande aktieinnehav i AAC och DBCM.

(107) Lonrho äger 73 % av aktierna i Western Platinum Limited och Eastern Platinum Limited, vilka tillsammans utgör LPD. Impala Platinum Holdings Limited Implats äger återstoden av aktierna. År 1995 uppgick den sammanlagda marknadsandelen för Amplats och LPD till 47 % på marknaden för primärplatina och 44 % om återvunnet material inräknas (se bilagorna II och III.

(108) Dessutom har AAC aktier i två av de fyra viktiga företag som befinner sig i ett senare led i produktionskedjan i industrin som hanterar platinagruppens metaller, nämligen Johnson Matthey med säte i Förenade kungariket och Engelhard med säte i USA. Båda dessa företag är tillverkare, dvs. de transformerar antingen rena metaller i platinagruppen till andra produkter, som t.ex. bilkatalysatorer eller katalytiska nät, eller återförsäljer eller handlar med metallerna, ibland i mindre kvantiteter, på uppdrag av företag som befinner sig i ett senare led i produktionskedjan, som t.ex. smyckesindustrin.

Nuvarande konkurrens

(109) Nuvarande konkurrenter till Amplats och LPD är framför allt Gencor, genom sitt dotterbolag Implats, och Rysslands regering, genom det ryska finansministeriet (den ryska producenten) ([1]).

(110) Amplats är den ledande producenten, följd av Implats. Under det senaste decenniet har de främsta konkurrenterna inom platinaindustrin dock varit LPD och den ryska producenten. Under perioden 1985–1996 nästan fördubblades marknaden, från 2,8 till 5,2 miljoner uns. Ryssland ökade sin marknadsandel från 8 % till ungefär 21 % och LPD ökade sin marknadsandel från [mindre än 5 %] till [10–15 %]. Marknadsandelen för Amplats och Implats minskade i motsvarande mån. Expansionen för LPD och den ryska producenten är det huvudsakliga skälet till att de reala priserna hållits på ungefär samma nivå som 1985. Platinaprisets utveckling och förändringen i marknadsandelar på en växande marknad antyder att konkurrensen på platinamarknaden på senare tid främst har kommit från LPD och från Ryssland.

(111) Ryssland är för närvarande en betydande platinaleverantör. Denna platina produceras huvudsakligen som en biprodukt till nickel vid nickelgruvan i Noril'sk. Gruvan är emellertid i dåligt skick på grund av brist på investeringar och stora miljöproblem. Man uppskattar således att det skulle kosta mer än 1 miljard USA-dollar att bemästra miljöproblemen. Det är allmänt erkänt att produktionen har minskat sedan slutet av 1980-talet och att försäljningen på senare år skett från lager och inte från produktion. Uppskattningsvis 50 % av den ryska försäljningen (ca 600 000 uns per år eller mer än 10 % av det årliga utbudet) kommer för närvarande från lager (se "Platinum 1996" från Johnson Matthey). Inom branschen gör man bedömningen att Ryssland kommer att tvingas sluta sälja från lager inom 1–2 år. Den framtida neddragningen av försäljning från Ryssland kommer att medföra en decimering av den ryska producentens roll som konkurrerande kraft på platinamarknaden. Endast de tre sydafrikanska producenterna och i synnerhet Amplats/LPD kommer att kunna fylla den framtida lucka i efterfrågan som lämnas av den ryska producenten.

(112) I dagsläget är inga nya investeringar på väg i Noril'sk, men gruvan utgör en del av den ryska regeringens privatiseringsprogram. Enligt Johnson Matthey ("Platinum 1996") vann den ryska banken Uneximbank auktionen om aktierna och erhöll därmed regeringens aktieinnehav på 38 % (och 51 % av rösträttigheterna) år 1995. Försöket från Uneximbank att införa förändringar i ledningen mötte emellertid starkt motstånd och var föremål för förhandlingar i skiljedomstol i Moskva. Samtidigt blev företaget föremål för en undersökning om privatisering av statliga företag, vilken drevs igenom av en särskild kommitté som tillsatts av den ryska duman där kommunisterna är största enstaka gruppering. Enligt Johnson Matthey "... för att upprätthålla produktionen på längre sikt, krävs betydande investeringar för att utveckla malmreserver som kan ersätta de gamla och förbättra produktionsutrustningen. Det är inte sannolikt att detta kommer att ske så länge äganderätten till Noril'sks Nickel är omtvistad." (Platinum 1996, s. 18 ff). I detta skede har frågorna om ledningen och ägandet av Noril'sk ännu inte avgjorts. I samband med detta är det viktigt att notera att även om investeringar skulle vara nära förestående, så skulle det ändå ta åtskilliga år innan någon effekt skulle märkas på marknaden på grund av de långa ledtiderna vid investeringar i gruvindustrin.

(113) Implats kan bara förväntas utgöra en begränsad konkurrensfaktor i framtiden. Enligt uppgifter från Implats, årsredovisningar från Amplats och Implats, samt i information som skickats ut till aktieägarna i samband med den föreslagna fusionen mellan Gencor och Lonrho, kommer Amplats och LPD att tillsammans kontrollera den övervägande

([1]) Före november 1996 kontrollerade den ryska regeringen försäljningen av platinagruppens metaller genom sin kommitte för ädelmetaller och sin försäljningsagentur, Almaz. I slutet av november 1996 överfördes ansvaret till finansministeriet (Platinum 1996, Johnson Matthey).

delen av reserverna i Bushveldkomplexet. Viktigare är att Amplats/LPD kontrollerar nästan alla reserver i Bushveldkomplexet som kan utvinnas till låg kostnad, medan Implats bara har tillgång till djupare liggande och därmed mer kostnadskrävande reserver vilket har bidragit till de minskande marknadsandelarna för Implats under senare år (se bilaga 3). Skillnaden i reservernas karaktär ger Amplats/LPD en strategisk fördel gentemot Implats.

(114) Stillwater och Inco är marginella producenter och bryter platina som en biprodukt till palladium respektive nickel. Den fjärde sydafrikanska gruvan, Northam, är likaså en marginell producent, med en marknadsandel på mellan [mindre än 5 %] och [mindre än 5 %]. Dessutom har den väldigt djupt liggande reserver, vilket gör att man har höga kostnader och följaktligen är företagets framtid osäker på grund av dess bristande lönsamhet.

(115) Korcernerna AAC och Gencor knyts samman genom aktieinnehav i Gold Fields of South Africa, som äger aktiemajoriteten i Northam. Den föreliggande transaktionen knyter samman AAC och Gencor genom den minoritetspost Implats har i LPD.

(116) Slutligen förväntas, som diskuterats ovan, återvinning endast ha en begränsad effekt på platinamarknaden. Dessutom kommer effekten av återvinning att begränsas av konkurrensstrukturen i återvinningsbranschen. Europas största återvinningsföretag är för närvarande Union Minière och Degussa. Primärproducenter som Implats och den ryska producenten återvinner dock bilkatalysatorskrot på grund av dess platinainnehåll. Dessa producenter har en konkurrensfördel gentemot företag som Union Minière och Degussa, eftersom återvinning är en biaktivitet och därför kan utföras till lägre kostnader av dessa producenter. Den långsiktiga ekonomiska livskraften hos företag som Union Minière och Degussa kan följaktligen hotas av primärproducenternas verksamhet.

(117) Sammanfattningsvis kommer den föreliggande transaktionen att föra samman Amplats och LPD, som är de två producenter som har branschens bästa framtidsutsikter vad gäller reserver. När den ryska producenten, enligt förväntningarna, upphör med att sälja från lager räknar man med att Amplats och LPD:s sammanlagda marknadsandel förmodligen kommer att öka till omkring 55 % – 60 % av platinamarknaden. Amplats/LPD skulle förmodligen få konkurrens från Implats och den ryska producenten. Det är emellertid inte sannolikt att någon av dessa två producenter kommer att kunna begränsa handlingsutrymmet för Amplats/LPD: Implats har en strategiskt ofördelaktig position jämfört med Amplats/LPD på grund av att dessa har reserver som kan utvinnas till låg kostnad. Den ryska producenten har enorma miljöproblem och dess gruva är i dåligt skick och i behov av investeringar.

Potentiell konkurrens

(118) Som diskuterats ovan kontrolleras de globala högkvalitativa reserverna platinamalm av Amplats, Implats, LPD och Ryssland. Detta utgör definitivt ett hinder för inträde på marknaden. Den enda nya gruva som kan tänkas tas i drift inom den närmaste framtiden är Hartley-gruvan i Zimbabwe, som skulle bli driftsduglig i mitten av 1997. Man räknar med att den har en potentiell produktionskapacitet på 150 000 uns per år (mindre än 3 % av världsproduktionen).

(119) Följaktligen kommer det inte att finnas någon potentiell konkurrens på platinamarknaden inom överskådlig tid.

Ingen utjämnande marknadsstyrka från köparna

(120) Industriella kunder står för den största delen av platinaköpen. Sådana köp utformas vanligen som långfristigt löpande kontrakt. Tillverkare och andra industriella användare är dock inte slutkonsumenter. Det är osannolikt att slutkonsumenterna har någon betydelsefull utjämnande marknadsstyrka på grund av produktens natur av nödvändighetsartikel och på grund av det stora antalet konsumenter i senare led. Tillverkare och andra industriella användare kan helt enkelt föra prisökningar vidare till slutkonsumenterna. Den marknadsstyrka som eventuellt existerar försvagas av det faktum att två av de största tillverkarna, Johnson Matthey och Engelhard, är knutna till Amplats.

Slutsats

(121) Transaktionen kommer att ge upphov till en dominerande ställning för AAC på platinamarknaden. Den sammanlagda marknadsandelen för Amplats och LPD uppskattas till [40 % – 45 %] år 1996. Tack vare deras stora reserver som kan utvinnas till låg kostnad år Amplats/LPD de enda företag som har några större tillväxtutsikter inom överskådlig tid och de kommer därför att ha ett försprång på platinamarknaden i framtiden. Under de närmaste åren kommer Amplats/LPD:s marknadsandel förmodligen att öka till uppskattningsvis [55 % – 60 %]. Dessutom bör noteras att Implats och Northam är knutna till både Amplats och LPD samt att AAC indirekt äger andelar i tillverknings- och handelsföretag som befinner sig i ett senare led i branschens produktionskedja. Amplats/LPD kommer därför att ha en dominerande ställning inom platinabranschen, vilket i stor utsträckning kommer att göra det möjligt för dem att agera oberoende av konkurrenter, kunder och i sista hand även av slutkonsumenter.

(122) Närmare bestämt kan man enligt uppgifter i branschen förvänta sig att den ryska producentens marknadsandel kommer att halveras inom de närmaste 1 – 2 åren och att den totala efterfrågan på platina fortsätter att öka under de kommande tio åren. Detta medför ett underskott i utbudet, som kommer att behöva fyllas från annat håll eller innebära prisökningar. Med tanke på att Implats reserver är mer kostsamma att utvinna är det inte sannolikt att någon särskilt stor del av underskottet i utbudet på nuvarande prisnivå kan fyllas av Implats gruvor. Dessutom kommer utbudet. från Nordamerika, Zimbabwe och återvinning att vara begränsat. Den enda väsentliga källa som kan fylla underskottet i utbud är därför Amplats/LPD. Eftersom efterfrågan är prisokänslig i nuvarande prisläge skulle Amplats/LPD följaktligen kunna bestämma ökningen av platinapriset och, i detta avseende, i stor utsträckning kunna agera oberoende av konkurrenter, kunder och i sista hand även av slutkonsumenter.

C. *Rodium*

(123) Liksom för platina hade Amplats/LPD år 1996 en sammanlagd marknadsandel på [45 % – 50 %] av primärmarknaden för rodium och [40 % – 45 %] om återvinningen räknas med. Rodiummarknadens konkurrensstruktur påminner om den i fråga om platinamarknaden. Av likartade skäl som i fråga om platinamarknaden leder därför den aktuella transaktionen till en dominerande ställning på rodiummarknaden.

VII. ÅTAGANDEN SOM AAC FÖRESLAGIT

(124) AAC har lämnat in åtaganden, som syftar till att lösa de konkurrensmässiga problem som koncentrationen ger upphov till, både i samband med anmälan och senare inom den tidsfrist som avses i artikel 18 i kommissionens förordning (EG) nr 3384/94. Varken de åtaganden som lämnades in tillsammans med anmälan eller de som lämnades in den 26 mars 1997 kunde undanröja kommissionens farhågor. Följaktligen lämnade AAC den 9 april 1997 in ändringar av de tidigare åtagandena. Dessa ändrade åtaganden fastställdes formellt den 17 april 1997. I skrivelsen av den 17 april 1997, med tillhörande bilagor, finns närmare uppgifter om de ändrade åtagandena som inte återges i detta beslut.

(125) Kommissionen är medveten om att de ändrade åtagandena lämnades in efter det att den tidsfrist som anges i kommissionens förordning (EG) nr 3384/94 hade löpt ut. I förordningen anges dock även att kommissionen under extrema omständigheter får förlänga tremånadersperioden. I detta fall bör det noteras att AAC redan hade lämnat in åtaganden inom tremånadersperioden, men att företaget efter diskussioner vid mötet i rådgivande kommitten den 2 april, förklarade sig berett att erbjuda godtagbara ändringar inom en vecka från det mötet. Detta är en extrem omständighet, eftersom det preliminära utkast till beslut som diskuterades i rådgivande kommitten var ett kombinerat beslut enligt artikel 8.3 och 8.4 i koncentrationsförordningen. Delbeslutet enligt artikel 8.4 innehöll i praktiken samma villkor som det ändrade åtagande som AAC lämnat in. Eftersom koncentrationen redan har genomförts och för att undvika att AAC och dess närstående företag åsamkas onödig skada, bedöms det vara lämpligt att bevilja AAC större flexibilitet genom att låta företaget utarbeta ett åtagande på sina villkor, snarare än att påtvinga det samma villkor genom ett beslut enligt artikel 8.4. Både medlemsstater och tredje man har under en rimlig tid haft möjlighet att lämna synpunkter på de ändrade åtagandena.

(126) Sammanfattningsvis omfattar de ändrade åtagandena att de aktier (”de förvaltade aktierna”) som AAC och DBCM äger i Lonrho överförs till en oberoende förvaltare, varigenom AAC, DBCM, CHIL och Southern, behåller 9,99 % av Lonrhos aktier. Under en period av [. . .] från och med dagen för detta beslut, får AAC och DBCM inte rösta för de förvaltade aktierna utan att detta på förhand godkänts av kommissionen. Även förvaltaren skall avstå från att rösta för aktierna [. . .].

(127) Dessutom har AAC och DBCM åtagit sig att avyttra de förvaltade aktierna så att det sammanlagda aktieinnehavet för AAC, DBCM, CHIL och Southern inte överstiger 9,99 % efter [. . .] räknat från och med dagen för detta beslut. Om Lonrho emellertid säljer alla sina aktier i Eastern Platinum Limited och Western Platinum Limited till en oberoende tredje man, som även kan vara Gencor Limited om Förstainstansrätten skulle döma till nackdel för kommissionen i mål T-102/96 Gencor mot kommissionen, upphör det åtagande att gälla som säger att AAC och DBCM skall avyttra de förvaltade aktierna.

(128) Om AAC och DBCM inte har avyttrat de förvaltade aktierna före utgången av [. . .] från och med dagen för detta beslut, skall AAC utse en investeringsbank eller ett liknande institut som AAC kan samarbeta

med i sökandet efter en lämplig köpare av de förvaltade aktierna. Investeringsbanken kommer att ha en oåterkallelig befogenhet att sälja de förvaltade aktierna inom [...]. Under alla omständigheter skall aktierna säljas till en part utan anknytning till AAC.

(129) Slutligen har AAC åtagit sig att se till att T.C.A Wadeson, som är dess representant i Lonrhos styrelse, avgår inom [...] från och med dagen för detta beslut. Efter det att de förvaltade aktierna har överförts till förvaltaren, har kommissionen emellertid ingenting emot att AAC föreslår en ny kandidat till Lonrhos styrelse enligt företagets bolagsordning.

(130) För den tid då AAC har en ledamot i Lonrhos styrelse och de förvaltade aktierna innehas av förvaltaren, har AAC och Lonrho kommit överens om att AAC:s styrelseledamot skall ha begränsade befogenheter, vilket innebär att han inte kommer att ha tillgång exempelvis till känsliga affärsuppgifter om LPD. Begränsningen skulle gälla Lonrhos styrelse, åtgärder vidtagna av LPD:s aktieägare samt affärsöverenskommelser med LPD, och skulle övervakas av en oberoende förtroendeman som skulle rapportera till kommissionen.

VIII. BEDÖMNING AV DE ÄNDRADE ÅTAGANDENA

(131) De ändrade åtagandena tar hänsyn till de konkurrensmässiga problem som uppstår genom att AAC och Lonrho slår samman sina verksamheter och skapar en dominerande ställning på marknaderna för platina och rodium. Kommissionen är övertygad om att minskningen av AAC:s aktieinnehav till 9,99 % undanröjer varje möjlighet för företaget att utöva ett avgörande inflytande över Lonrho. Minskningen kommer att ske antingen genom att AAC och DBCM säljer sina aktier i Lonrho och därmed blir passiva investerare i det företaget, eller genom att Lonrho säljer LPD.

(132) Överföringen av de förvaltade aktierna och utnämningen av en investeringsbank som skall övervaka och vid behov genomföra försäljningen av de förvaltade aktierna är strukturella åtgärder som krävs enligt koncentrationsförordningen.

(133) Dessutom är T.C.A Wadesons avgång som ordförande i Lonrho i linje med överföringen av de förvaltade aktierna till förvaltaren. Det beror på att Wadeson utnämndes när AAC fick rätt att förvärva aktier enligt avtalen av den 13 och 15 mars samt den 12 april 1996. När utnämningen skedde hade AAC intresse av alla aktierna tillsammans, eftersom de skulle ge företaget möjlighet att utöva ett avgörande inflytande över Lonrho. Å andra sidan skulle kommissionen, med tanke på att AAC och DBCM fortfarande är stora aktieägare i Lonrho, inte invända om en kandidat som föreslagits av AAC valdes till Lonrhos styrelse enligt Lonrhos bolagsordning.

(134) Kommissionen ser sig emellertid också tvungen att ålägga AAC skyldigheter för att säkerställa att de ändrade åtagandena genomförs på ett effektivt sätt. Skyldigheterna gäller den metod enligt vilken kommissionen tillåter förvaltaren att rösta för de förvaltade aktierna och möjligheterna att kontrollera de parters identitet som kan komma att köpa de förvaltade aktierna. För att dessa frågor skall kunna hanteras på ett så tidsbesparande sätt som möjligt och för att underlätta för AAC och DBCM, tillämpas ett icke-invändningsförfarande som beskrivs i punkt 135 på skyldigheten att förvaltaren endast får rösta för de förvaltade aktierna med kommissionens tillåtelse samt på metoden för identitetskontroll av köparna av de förvaltade aktierna.

(135) När AAC och DBCM vill att förvaltaren skall rösta för de förvaltade aktierna skall AAC lämna kommissionen alla uppgifter som är relevanta inför omröstningen tillsammans med information [...]. AAC skall tillhandahålla all denna information senast [...] före dagen för omröstningen om det aktuella förslaget. Om kommissionen inte inom [...] från och med att begäran lämnades in invänder mot att förvaltaren röstar för de förvaltade aktierna eller kräver att ytterligare upplysningar lämnas, får förvaltaren rösta för de förvaltade aktierna.

(136) När det gäller identiteten på en köpare av de förvaltade aktierna anser kommissionen att en sådan försäljning inte bör ske till ett företag med en väsentlig platinaverksamhet. Kommissionen är också medveten om att om Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt beslutar till förmån för Gencor i mål T-102/96 Gencor mot kommissionen, kan även Gencor vara en lämplig köpare. Valet av part som de förvaltade aktierna kan säljas till av antingen AAC, DBCM, förvaltaren eller en investeringsbank måste begränsas. Därför får köparen inte vara ett företag eller en person med anknytning till koncernerna AAC eller Gencor (inbegripet men inte begränsat till alla deras dotterbolag, moderbolag och intressebolag) eller till

familjen Oppenheimer eller ett företag som direkt eller indirekt kontrolleras av den familjen. Kommissionen måste kunna bedöma valet av köpare och AAC måste lämna kommissionen material som bevisar köparens oberoende innan försäljningen genomförs. Om kommissionen inte inom [. . .] från och med det att begäran lämnats antingen formellt meddelar att den inte godkänner valet av köpare eller begär ytterligare bevis på köparens oberoende, får försäljningen till den utvalda köparen genomföras.

(137) Det bör även påpekas att om AAC:s och dess närstående företags sammanlagda aktieinnehav, utom de förvaltade aktierna, skulle sjunka till under 9,99 %, bör företagen få överföra sådana aktier som tidigare stod under förvaltning till sig själva. AAC har lovat att endast göra en sådan överföring om kommissionen godkänner den, och att ingen avyttring av sådana aktier som tidigare stod under förvaltning kommer att ske utan att kommissionen först lämnat sitt samtycke. Kommissionen skulle inte ha något emot en överföring av sådana aktier som tidigare stod under förvaltning under förutsättning att AAC kan visa att det, sammanlagda aktieinnehavet av AAC-koncernen (inbegripet men inte begränsat till alla deras dotterbolag, moderbolag och intressebolag) och familjen Oppenheimer, eller något företag som direkt eller indirekt kontrolleras av den familjen, i Lonrho inte överstiger 9,99 %. Om kommissionen inte formellt meddelar avslag inom [. . .] från och med det att AAC lämnat in begäran, får de förvaltade aktierna överföras till AAC.

(138) Dessutom har AAC angivit att kommissionen måste godkänna den investeringsbank eller det liknande institut som AAC skall samarbeta med i fråga om försäljningen av de förvaltade aktierna, samt villkoren för uppdraget, inom [. . .] från och med dagen för detta beslut. AAC skall därför lämna alla relevanta upplysningar till kommissionen [. . .] innan investeringsbanken eller det liknande institutet väljs och tilldelas uppdraget. Om kommissionen inte har gjort några invändningar inom [. . .] efter det att den mottagit alla relevanta upplysningar får uppdraget lämnas.

IX. SLUTSATS

(139) Följaktligen kommer den anmälda transaktionen, i sin form enligt de ändrade åtaganden som lämnades in den 17 april 1997, inte att skapa eller förstärka en dominerande ställning på marknaderna för platina och rodium och är därför, förenlig med den gemensamma marknaden och EES-avtalets funktion, under förutsättning att de ändrade åtagandena följs.

(140) Om AAC och DBCM inte skulle följa något av sina åtaganden, utgör detta ett brott mot villkoren i detta beslut och kommissionens villkorliga godkännande av transaktionen blir ogiltigt. Om AAC skulle underlåta att uppfylla någon av de skyldigheter som åläggs företaget, får kommissionen återkalla detta beslut enligt artikel 8.5 i koncentrationsförordningen.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Den koncentration som AAC anmälde den 14 november 1996 och som gäller förvärvet av aktier i Lonrho förklaras förenlig med den gemensamma marknaden och EES-avtalets funktion, under förutsättning att de åtaganden gentemot kommissionen som anges i AAC:s skrivelse av den 17 april 1997 och som beskrivs i punkt 124 – 138 ovan, samt de skyldigheter som åläggs av kommissionen i artikel 2 – 5 helt och hållet uppfylls.

Artikel 2

Närhelst AAC och DBCM vill att förvaltaren skall rösta för de förvaltade aktierna, skall AAC lämna kommissionen alla relevanta upplysningar som gäller omröstningen tillsammans med information [. . .]. AAC skall tillhandahålla all denna information minst [. . .] före dagen för omröstningen om förslaget i fråga. Om kommissionen inte inom [. . .] från och med det att begäran lämnats invänder mot att förvaltaren röstar för de förvaltade aktierna, eller begär ytterligare upplysningar, får förvaltaren rösta för aktierna.

Artikel 3

Följande villkor bör gälla vid valet av köpare av de förvaltade aktierna: Köparen får inte vara ett företag eller en person med anknytning till AAC-koncernen eller – utom i det fall Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt beslutar till förmån för Gencor i mål T – 102/96 Gencor mot kommissionen Gencor-koncernen (inbegripet men inte begränsat till koncernernas alla dotterbolag, moderbolag och intressebolag) eller till familjen Oppenheimer eller något företag som direkt eller indirekt kontrolleras av den familjen. Kommissionen skall kunna bedöma valet av köpare och AAC skall lämna kommissionen material som bevisar köparens oberoende innan försäljningen genomförs. Om kommissionen inte inom [. . .] från och med att begäran lämnas, antingen formellt meddelar att den inte godkänner valet av köpare, eller begär ytterligare bevis på köparens oberoende får försäljningen till den utvalda köparen genomföras.

Artikel 4

Om AAC:s och dess närstående företags sammanlagda aktieinnehav i Lonrho skulle sjunka till under 9,99 %, exklusive de förvaltade aktierna, skall företagen få överföra sådana aktier som tidigare stod under förvaltning till sig själva. Kommissionen skall inte invända mot en överföring av sådana aktier som tidigare stod under förvaltning under förutsättning att AAC visar att det sammanlagda aktieinnehavet av AAC-koncernen (inbegripet men inte begränsat till alla dess dotterbolag, moderbolag och intressebolag) och familjen Oppenheimer, eller något företag som direkt eller indirekt kontrolleras av den familjen inte överstiger 9,99 %. Om kommissionen inte formellt meddelar avslag inom [. . .] från och med det att AAC lämnat in begäran, får de förvaltade aktierna överföras till AAC.

Artikel 5

Inom [. . .] från och med antagandet av detta beslut skall AAC föreslå kommissionen en investeringsbank eller ett liknande institut som företaget skall samarbeta med i fråga om försäljningen av de förvaltade aktierna, samt de villkor på vilka uppdraget lämnas. Om kommissionen inte har gjort några invändningar inom [. . .] från och med det att den mottagit alla relevanta upplysningar får banken eller institutet lämnas uppdraget.

Artikel 6

Detta beslut riktar sig till:

Anglo American Corporation of South Africa Limited
44 Main Street
Johannesburg
Sydafrika

De Beers Consolidated Mines Limited
36 Stockdale Street
Kimberley 8301
Sydafrika

Utfärdat i Bryssel den 23 april 1997.

På kommissionens vägnar
Karel VAN MIERT
Ledamot av kommissionen

BILAGA I

Aktieinnehav på 27,47 %

	Totalt antal utfärdade aktier	Därav ägda av AAC, DBCM, CHIL och Southern (antal)	Totalt antal aktier för vilka röster avgivits (miljoner)	AAC:s andel i %
1993 AGM	763 734 144	215 139 925	333,26	64,56 %
1994 AGM	768 573 806	215 139 925	– 286,33	75,14 %
1994 AGM	768 573 806	215 139 925	295,00	72,93 %
1995 AGM	773 317 629	215 139 925	486,10	44,26 %
1995 EGM	776 860 919	215 139 925	379,90	56,63 %
1996 AGM	778 486 448	215 139 925	400,90	53,66 %
1996 EGM	782 977 299	215 139 925	429,80	50,06 %
Antal utfärdade aktier 5.11.1996	782 977 299	215 139 925		

Anm: AAC:s, DBCM:s, CHIL:s och Southerns aktieinnehav har beräknats med utgångspunkt i det antal aktier som dessa företag ägde den dag då transaktionen anmäldes. Detta fasta antal har sedan jämförts med det sammanlagda antalet aktier för vilka röster avgivits vid bolagsstämmorna 1993 – 1996.

Om det aktieinnehav på 3,3 % som SA Mutual har i Lonrho inkluderades, skulle AAC:s totala andel öka med mellan 5 % och 8 %.

Källa: AAC/Lonrho.

BILAGA II

Uppskattade globala marknadsandelar år 1995

(%)

	Platina	Palladium	Rodium
Amplats	[35-40]	[10-15]	[30-35]
LPD	[10-15]	[0-5]	[10-15]
Delsumma	[45-50]	[15-20]	[45-50]
Implats	[15-20]	[5-10]	[25-30]
Northam	[0-5]	[0-5]	[0-5]
Summa Sydafrika	68	26	75
Ryssland	25	64	20
Övriga	7	10	5
Summa	100	100	100

Källa: AAC.

BILAGA III

Platinautbud 1985 – 1996

(%)

	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Amplats	[45-50]	[45-50]	[40-45]	[40-45]	[35-40]	[35-40]	[30-35]	[30-35]	[35-40]	[30-35]	[30-35]	[30-35]
Lonrho	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[5-10]	[5-10]	[5-10]	[5-10]	[5-10]	[5-10]	[10-15]
Summa	[45-50]	[45-50]	[45-50]	[45-50]	[40-45]	[40-45]	[40-45]	[40-45]	[45-50]	[40-45]	[40-45]	[40-45]
Impala	[30-35]	[30-35]	[30-35]	[30-35]	[25-30]	[25-30]	[20-25]	[20-25]	[20-25]	[20-25]	[15-20]	[15-20]
Northam	0	0	0	0	0	0	0	0	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
Ryssland	8	10	13	12	15	18	25	19	14	21	24	21
Stillwater	0	0	0	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
Inco	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]	[0-5]
Övriga	3	2	2	2	2	2	2	3	4	5	3	2
Återvinning	2	3	4	5	5	5	5	6	6	6	6	7
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Volym	*2 820*	*2 920*	*3 215*	*3 440*	*3 600*	*3 945*	*4 345*	*4 065*	*4 665*	*4 840*	*5 325*	*5 220*

Källa: AAC.